

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Факультет готельно-ресторанного та туристичного бізнесу імені проф. В.Ф.Доценка
Кафедра туристичного та готельного бізнесу**

«До захисту в ЕК»

В.о. декана факультету

_____
(підпис) Віта ЦИРУЛЬНІКОВА
(ім'я та прізвище)

« ____ » _____ 2022 р.

«До захисту допущено»

В. о. завідувача кафедри

_____
(підпис) Ірина МЕЛЬНИК
(ім'я та прізвище)

« ____ » _____ 2022 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності _____ 242 «Туризм» _____
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Туризм» _____

на тему: «Розробка та впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві»

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи ТУ-4-10а

_____ Заборовець Юлія Леонідівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник _____ Примак Тетяна Юхимівна _____
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____ Кравцов С.С. _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) незарядженої допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2022 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Факультет готельного-ресторанного та туристичного бізнесу імені проф. В.Ф.Доценка
Кафедра туристичного та готельного бізнесу
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 242 «Туризм»
(код і назва)
Освітньо-професійна програма Туризм
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри _____

Ірина МЕЛЬНИК

“ _____ ” _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Заборовець Юлії Леонідівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Розробка та впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві»
керівник роботи Примак Тетяна Юхимівна, к. ф-м. н., доц. кафедри ТГБ
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від “31” березня 2022 року
№165-кс
2. Строк подання здобувачем роботи 06 червня 2022 р.
3. Вихідні дані до роботи наукова література, фахова література, статистична звітність готельного підприємства
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Вступ
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади формування екологічного менеджменту на підприємстві
Розділ 2. Дослідження практики екологічного менеджменту в системі управління в готелі Reikartz Medievale Lviv
Розділ 3. Удосконалення системи екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства
Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу рисунків - 5, таблиць - 16, додатків - 5.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Примак Т.Ю., доц. кафедри		
II	Примак Т.Ю., доц. кафедри		
III	Примак Т.Ю., доц. кафедри		

7. Дата видачі завдання 22 березня 2022 р.

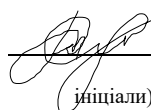
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи	01.02.2022-19.03.2022 рр.	виконано
2	Оформлення і затвердження завдання на роботу	20.03.2022-22.03.2022 рр.	виконано
3	Вступ РОЗДІЛ 1 (теоретичний)	23.03.2022-06.04.2022 рр.	виконано
4	РОЗДІЛ 2 (аналітичний)	07.04.2022-27.04.2022 рр.	виконано
5	РОЗДІЛ 3 (рекомендаційний)	28.04.2022-12.05.2022 рр.	виконано
6	Висновки та пропозиції. Список використаних джерел. Додатки	13.05.2022-25.05.2022 рр.	виконано
7	Оформлення роботи за структурою, представлення кваліфікаційної роботи на кафедру та попередній захист у комісії	26.05.2022-29.05.2022 рр.	виконано
8	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	30.05.2022-03.06.2022 р.	виконано
9	Представлення готової зшитої кваліфікаційної роботи на кафедру	04-06.06.2022 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи в ЕК	14, 15, 16.06.2022 р.	

Здобувач

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (підпис)
ініціали)

Заборовець Ю.Л.

_____ (прізвище та ініціали)

Примак Т.Ю.

_____ (прізвище та

РЕЗЮМЕ

на кваліфікаційну роботу

Заборовець Юлія Леонідівна

на тему: «Розробка та впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві»

Кваліфікаційна робота складається з – 72 сторінок. Кількість розділів – 3, рисунків – 5, таблиць – 16, додатків – 5.

Об'єктом дослідження є готель Reikartz Medievale Lviv.

Предметом кваліфікаційної роботи є екологічний менеджмент в системі управління підприємством готельного господарства.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка пропозицій впровадження елементів екологізації в діяльність готельного господарства на основі вивчення досвіду екологічного менеджменту в системі управління підприємством.

У I розділі розкрито сутність та особливості політики екологічного менеджменту. Визначено потенціал екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства та досліджено світовий досвід щодо екологізації послуг в готелях.

У II розділі здійснено характеристику діяльності готельного підприємства «Reikartz Medieval Lviv» та досліджено сучасний стан впровадження принципів екологізації в готелі. Проведено аналіз основних економічних показників. Зроблено SWOT-аналіз діяльності підприємства.

У III розділі надано пропозиції щодо оптимізації технології та організації надання послуг в готелі. Розроблено програму підвищення екологічного менеджменту та економічно обґрунтовано ефективність удосконалення системи екологічного менеджменту.

Ключові слова: готельне господарство, екологічний менеджмент, готельне підприємство «Reikartz Medieval Lviv».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1. Сутність та особливості політики екологічного менеджменту	9
1.2. Визначення потенціалу екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства	13
1.3. Дослідження світового досвіду щодо екологізації послуг в готелях	18
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛІ REIKARTZ MEDIEVALE LVIV	24
2.1. Загальна характеристика підприємства	24
2.2 Сучасний стан впровадження принципів екологізації в готелі Reikartz Medievale Lviv	37
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА	40
3.1. Пропозиції щодо оптимізації технології та організації надання послуг в готелі Reikartz Medievale Lviv	40
3.2 Розробка програми підвищення екологічного менеджменту	45
3.3 Економічне обґрунтування ефективності удосконалення системи екологічного менеджменту	50
Висновки до розділу 3	61
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день в міжнародному суспільстві гостро постають екологічні проблеми, з кожним роком підвищується рівень негативного впливу результатів діяльності підприємств різних галузей на довкілля.

Сучасні тенденції розвитку світової сфери гостинності свідчать про популяризацію екологізації та значний інтерес до екологічно чистих засобів розміщення. Споживачі більш свідомо підходять до вибору готелю, обираючи в багатьох випадках ті, що піклуються про довкілля, часто згодні переплатити за «зелені» товари та послуги.

Останніми роками у багатьох розвинених країнах світу все більше готельєрів схиляється до впровадження концепції екологічного готелю, що є якісно продуманою системою комфортного життя в гармонії з навколишнім природним середовищем. Це концептуально новий погляд на розвиток засобів розміщення, який дозволяє не тільки дбати про природу, а й істотно знизити витрати виробництва.

Екологічний менеджмент – це система загального управління, що передбачає в управлінні готельними підприємствами використання екологічних методів управління. Даний підхід в управлінні є порівняно новим досвідом. Фундаментом системи екологічного методу є філософія системного ряду якості (оперативні, реєстраційні і контрольні процедури) ISO 9000 Міжнародної організації стандартизації.

Екологізація готельного продукту нині набуває великого значення у зв'язку з необхідністю збереження довкілля, зростанням попиту туристів на екологічно безпечні послуги і товари. Враховуючи моду на «еко» тренди і зростаючий попит на органічні (екологічні) продукти, можна з упевненістю заявити, що «еко» меню, екологічно сертифікований текстиль і косметичні засоби, що використовуються при наданні послуг, безумовно підвищать рейтинг готелю.

Програма "екологія в готелі" не завжди потребує прийняття радикальних рішень - важливі будь-які дрібниці: автоматична сантехніка на інфрачервоних променях, електричні мильниці. При цьому "екологічна програма" не досягне своєї мети, якщо не буде організоване письмове "виховання" гостей. Наприклад, заклик до клієнтів "не кидати на підлогу рушник, якщо він ще використовуватиметься" допомагає заощадити не тільки воду й електроенергію, а й третину рушників, які перуть щодня, продовжуючи термін їхнього "життя".

Наявність екологічного сертифікату дає можливість ефективно розвивати маркетингові програми для наповнення номерного фонду, а також підтвердити еколого-соціальну відповідальність бізнесу та відповідність екологічним кваліфікаційним вимогам для участі в тендерних процедурах.

Ретельне дослідження сучасного стану екологізації в підприємствах готельного господарства та визначення пріоритетних напрямків може допомогти перетворити туристичну галузь України на потужний інструмент соціально-економічного розвитку. Тому актуальність даної роботи полягає у висвітленні важливості впровадження засад екологічного менеджменту в систему управління підприємством на прикладі підприємств галузі готельного господарства.

Метою дослідження є розробка пропозицій впровадження елементів екологізації в діяльність готельного господарства на основі вивчення досвіду екологічного менеджменту в системі управління підприємством. Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- визначити сутність та особливості політики екологічного менеджменту;
- проаналізувати потенціал екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства;
- дослідити світовий досвід щодо екологізації послуг в готелях;
- надати загальну характеристику підприємства;
- проаналізувати сучасний стан впровадження принципів екологізації в готелі Reikartz Medievale Lviv;

запропонувати пропозиції щодо оптимізації технології та організації надання послуг в готелі Reikartz Medievale Lviv;

- розробити програму розвитку екологічного менеджменту в готелі;
- надати економічне обґрунтування ефективності удосконалення системи екологічного менеджменту.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є готель Reikartz Medievale Lviv.

Предметом кваліфікаційної роботи є екологічний менеджмент в системі управління підприємством готельного господарства.

Методи дослідження: аналіз, математико-економічне прогнозування, порівняння, індукція, дедукція, узагальнення.

Теоретичне значення дослідження полягає у вивченні та адаптації до сучасних реалій інноваційних світових підходів до екологізації. **Практичне значення** дослідження пов'язане з можливістю практичного використання пропозицій, обґрунтованих в роботі, в організацію роботи українських готелів для реалізації сучасного тренду екологізації.

Апробація результатів роботи і публікації. Основні результати досліджень кваліфікаційної роботи були викладені у публікації автора:

Заборовець Ю. «Development and implementation of environmental management system at the property». Міжнародна наукова конференція молодих учених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді - вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (7-8 квітня 2022 р.) – Київ. (Додаток А).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основна частина роботи становить 80 сторінок. В роботі налічується 5 рисунків, 16 таблиць, 5 додатків. Список використаних джерел становить 44 джерела, які розміщуються на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність та особливості політики екологічного менеджменту

В умовах посилення антропогенного навантаження на довкілля, загострення екологічних проблем, порушення стійкості еколого-економічної системи питання пошуку альтернативних шляхів ведення господарської діяльності набувають особливої актуальності. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є впровадження системи екологічного менеджменту, який забезпечує оперативне управління процесами використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища. Впровадження системи екологічного менеджменту на українських підприємствах вже не перший рік привертає увагу українських науковців, підприємців та громадськості. Україна в останні роки переживає екологічну кризу, що спричинена негативним впливом діяльності підприємств на довкілля на всіх етапах виробничого процесу. Забруднення навколишнього середовища пов'язане, в першу чергу, з низькою ефективністю виробничих процесів на підприємствах різних галузей, а саме: нераціональне використання природних ресурсів, недосконалість переробки відходів виробництва та викидів відходів у повітря та водойми, недосконалість технологічних процесів на підприємстві, низька економічна зацікавленість підприємств у здійсненні заходів природоохоронного призначення тощо. Також однією з основних причин погіршення стану навколишнього природного середовища є застосування системи управління підприємством на основі принципів «коричневої економіки». Зазначене, вимагає розробки ефективної системи управління підприємством, орієнтованої на принципи сталого розвитку. Найкращим рішенням є запровадження ефективної системи екологічного менеджменту, що побудована на принципах «зеленої економіки». [7]

Екологічним аспектам управління діяльністю підприємств присвячені праці таких вітчизняних учених, як: О.Ф. Балацький, П.В. Барна, В.Н. Борнос, В.В. Буряковський, Л.П. Гацька, О.В. Китаєв, Л.Ф. Кожушко, Л.Г. Мельник, П.Н. Рубанов, П.М. Скрипчук, М.К. Шапочка та ін. Проблематикою екологічного менеджменту на протязі тривалого часу займались відомі вчені економісти, а саме: О.І. Гуторов, О.М. Ворожко, М.Е. Ільїн, Н.М. Лозовська, В.Ф. Семнюк, О.Л. Михайлюк, О.О. Павленко, Н.В. Селиванова, П.М. Скрипчук, Т.А. Трифонова, В.О. Лук'янихіна та ін.

Праці зазначених науковців присвячені дослідженню сутності системи екологічного менеджменту, механізму впровадження екологічного менеджменту на підприємстві, визначенню проблем, що виникають на підприємстві під час впровадження системи екологічного менеджменту. Дослідження наукових доробок зазначених авторів дозволило зробити висновок, що дослідження концептуальних засад впровадження екологічного менеджменту в Україні розроблені лише частково та потребують подальшого дослідження. Об'єктивна необхідність подальшого поглиблення дослідження пов'язана насамперед з вирішенням таких питань аналізу основ екологічного менеджменту та пошуку шляхів стимулювання впровадження принципів екологічного менеджменту на українських підприємствах. [7]

Екологічний менеджмент є однією із основних складових сталого розвитку. До трактувань екологічного менеджменту існує багато підходів, зокрема, В.Ф. Семнюк та О.Л. Михайлюк стверджують, що екологічний менеджмент – це ініціативна і результативна діяльність економічних суб'єктів, спрямованих на досягнення їхніх власних екологічних завдань, програм та проектів, розроблених на основі принципів екологічної ефективності. [35]

На думку В.О. Лук'янихіна, екологічний менеджмент – це сукупність принципів, методів, форм, прийомів, засобів управління виробництвом та виробничим персоналом підприємства з метою досягнення високої еколого-економічної ефективності виробництва. [35]

За Кембриджським словником, екологічний менеджмент - це система управління, яку компанія використовує для того, щоб переконатися, що вона робить усе можливе для захисту навколишнього середовища та дотримується всіх законів, що стосуються навколишнього середовища. [10]

Головною метою екологічного менеджменту є охорона природних ресурсів, обмеження викидів шкідливих речовин в атмосферу та водне середовище, забезпечення нормального стану здоров'я працівників, споживачів та мешканців тієї місцевості, де працює підприємство. Основними принципами екологічного менеджменту є: опора на економічне мотивування; своєчасність вирішення проблем; відповідальність за екологічні наслідки, що виникають у результаті прийняття управлінських рішень будь-якого рівня; пріоритетність вирішення екологічних проблем. [35]

Рис. 1.1. Основні принципи екологічного менеджменту

Джерело: розроблено автором

Отже, можна зробити висновок, що екологічний менеджмент - це така система управління, за якої дотримуються всі принципи сталого розвитку, використовуються раціональні методи захисту навколишнього природного середовища від негативного впливу людської діяльності.

На сьогоднішній день, більшість українських підприємств лише пристосовуються до вже існуючих норм та міжнародних нормативно-правових актів у сфері ресурсозбереження і раціонального природокористування, але впровадження системи екологічного менеджменту не повинно носити примусовий характер, а має бути закріплено у вигляді внутрішніх правил ведення бізнесу. Впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві потребує здійснення витрат та інвестицій підприємств на охорону навколишнього середовища. Варто зазначити, що витрати українських підприємств на природоохоронну діяльність є недостатніми, що спричинено низькою економічною зацікавленістю у здійсненні заходів щодо природоохоронної діяльності. [35]

Впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві пов'язано зі збільшення витрат на охорону навколишнього середовища. Витрати на охорону навколишнього природного середовища – фактичні витрати на охорону навколишнього природного середовища, направлені на запобігання або зведення до мінімуму збитків якості навколишнього природного середовища, а також необхідні витрати на усунення негативних наслідків (збитку) погіршення якості навколишнього природного середовища або компенсації за них. Обліковуються витрати на зниження шкідливого впливу низької якості навколишнього природного середовища на здоров'я та благополуччя людей. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища – витрати, які здійснюються на підтримку (утримання та експлуатацію) об'єкта (основних засобів природоохоронного призначення) в робочому стані, та входять до складу витрат поточного періоду. [35]

Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища – інвестиції у придбання нових і тих, які були у використанні, або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів, витрати на капітальний ремонт та модернізацію, що здійснюються з метою охорони навколишнього природного середовища. [35]

Отже, завдання екологічного менеджменту полягає у пошуку нових шляхів і підходів до вирішення екологічних проблем при виробництві продукції. Екологічний менеджмент - запорука здорового навколишнього середовища, основа сталого розвитку як України, так і всього світу. Мотивація впровадження системи екологічного менеджменту за кордоном та в Україні на сьогодні значно відрізняється: для Заходу – це бажання підвищити свій імідж, конкурентоспроможність, збільшивши коло прихильників своєї продукції; в Україні – прагнення підприємства одержати в законодавчому порядку систему пільг. Проте, ефективно діюча система екологічного менеджменту має забезпечити мінімізацію витрат підприємства, та, як наслідок, підвищення його конкурентоспроможності.

1.2. Визначення потенціалу екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства

Предметом екологічного менеджменту є, передусім, екологічні (природоохоронні, ресурсозберігаючі тощо) аспекти діяльності підприємства. Кінцевою метою екологічного менеджменту є мінімізація негативних впливів бізнес-діяльності на навколишнє природне середовище, досягнення високого рівня екологічної безпеки процесів виробництва та споживання продукції, що виробляється на підприємстві, і виконуваних послуг. А популяризація екологічності відкриває нові напрямки розвитку та «зелені» або екологічні готелі мають усі шанси заробити популярність

Проблемам розвитку екологізації туристичної діяльності приділяють увагу як вітчизняні (А. Дроздов, А. Таксанов, Г. Білявський, Л. Мельник, В. Шевчук та інші), так і закордонні вчені (Д. Крамер, К. Рохлітц), але проблема екологічного менеджменту закладів готельного господарства залишається поки що недостатньо вивченою. Тому метою роботи стало визначення передумов

використання екологічного менеджменту підприємствами готельного господарства.

Сталий розвиток – це один з найактуальніших напрямків розвитку сучасного світу. Концепція сталого розвитку в даний час визнана всіма країнами, що входять до складу ООН, в якості одного з пріоритетів людства, перехід до якого має відбуватися на національному та глобальному рівнях. Важливою умовою сталого розвитку є екологізація як науково-обґрунтована діяльність людини, направлена на розумне управління процесом взаємодії суспільства з природним середовищем, як сукупність засобів та методів, які допомагають раціонально використовувати природні ресурси.

Що стосується саме екологізації туризму, то вона уособлює собою науково-обґрунтовану, екологічно-орієнтовану управлінську діяльність, яка направлена на поліпшення екологічного стану природних комплексів та об'єктів територій туристичної зацікавленості; збереження та відновлення порушених екосистем за рахунок зміни режиму їх використання. [2] Забезпечення екологічності стає актуальним і необхідним трендом розвитку готельних підприємств.

Екологічні проблеми займають провідне місце в діяльності Міжнародної асоціації готелів та ресторанів (IHRA). У міжнародному туризмі популяризацією екологічних технологій займається міжнародна організація Travelife Sustainability System (TSS), яка заохочує готельні підприємства, що займаються природоохоронною діяльністю та просувають ідеї охорони навколишнього середовища серед своїх гостей. [17] Travelife – це схема сертифікації, яка допомагає готелям контролювати їх соціальний та екологічний вплив і повідомляти про свої досягнення клієнтам.

Однак, саме Green Key найактивніше займається екологічною сертифікацією підприємств готельного господарства в Україні. Відповідно до системи сертифікації Green Key вітчизняні готельні підприємства повинні відповідати критеріям, які об'єднано в 13 категорій. До кожної категорії включено як обов'язкові критерії, так і рекомендовані. [37]

Відповідно до актуальності заходів по збереженню навколишнього середовища, в готельній індустрії сформувалася концепція екологічного готелю як якісно продуманої системи комфортного життя в гармонії з оточуючим світом.

Екологічний готель – це екологічно-сертифіковане житло, метою якого є поліпшення стану навколишнього середовища шляхом зведення до мінімуму власного негативного впливу на довкілля. [6] Основні конкурентні переваги і недоліки екологічних готелів наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Конкурентні переваги і недоліки екологічних готелів

Показник	Фінансовий аспект	Гостьова база	Маркетинг
Переваги	<i>Економія на ресурсах:</i> – зниження водоспоживання; – економія електроенергії; – зниження витрат на паливо; – економія на матеріалах, які підлягають вторинній переробці.	<i>Залучення нових гостей:</i> – за рахунок сприятливого екологічного середовища; – за рахунок зниження загального навантаження на здоров'я гостей.	<i>Позитивне позиціонування:</i> – PR і додаткова можливість для реклами готелю; – створення репутації соціально-відповідального підприємства.
Недоліки	<i>Додаткові витрати, які необхідні для впровадження екологічних інновацій</i>	<i>Відтік гостей, попит яких не задовольняється через відмову від деяких видів послуг, товарів, предметів інтер'єру, матеріалів</i>	<i>Антиреклама за умови недотримання умов еко-сертифікації, або реальний вклад у захист оточуючого середовища від еко-інновацій менший, ніж шкода, яка наноситься готельним підприємством загалом .</i>

Джерело: [6]

У результаті вивчення специфіки створення і функціонування різних екологічних готелів як в Україні, так і в світі можна виокремити певні ознаки їх класифікації, які стосуються різних аспектів їх діяльності, зокрема наявності еко-технологій, концепцій харчування, наявності відповідних ресурсів та інфраструктури тощо (рис. 1.2). [6]

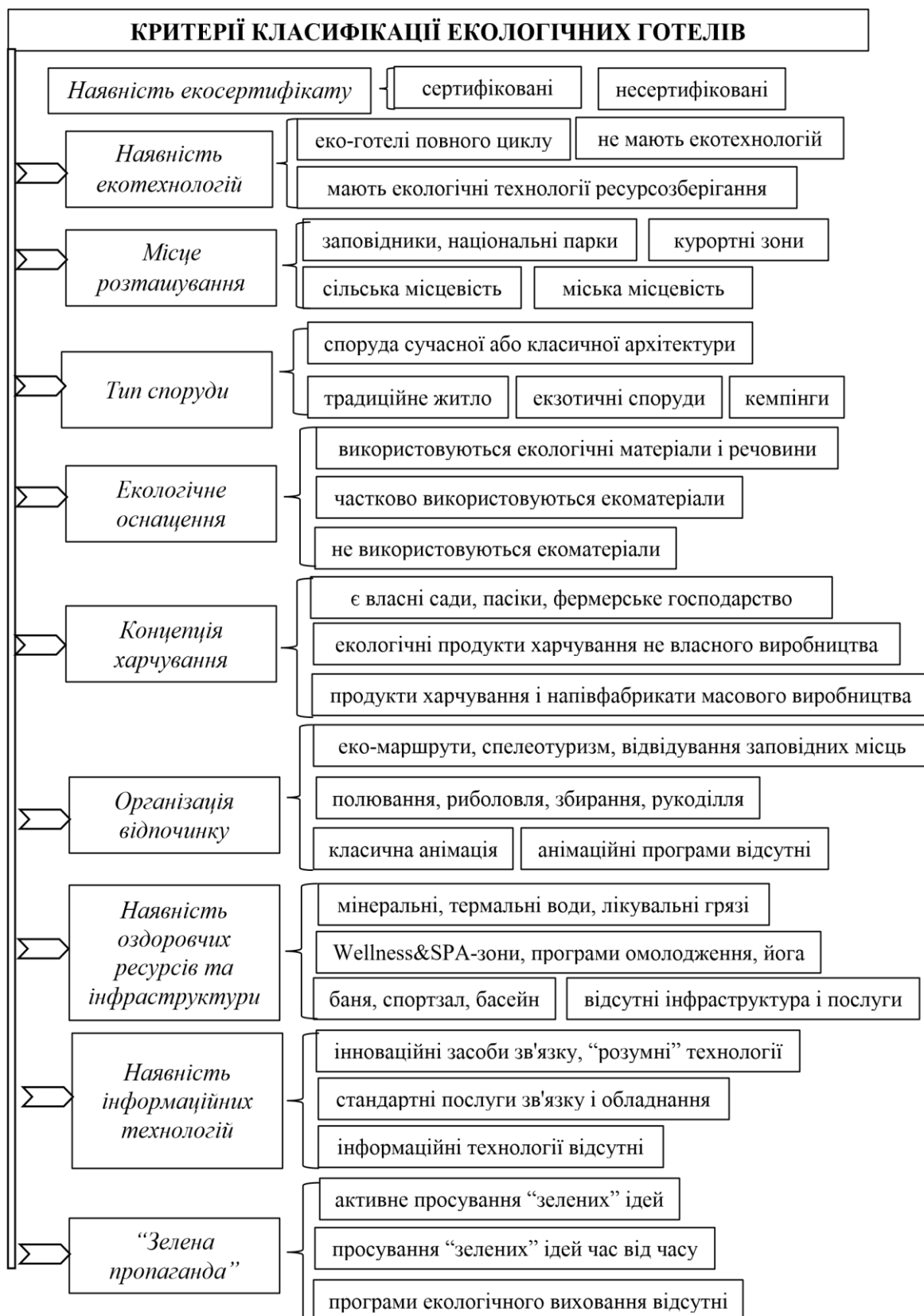

Рис. 1.2 Класифікація екологічних засобів розміщення

Джерело: [6]

Практичне запровадження принципів екологічного менеджменту в діяльність підприємств готельного господарства означає:

- дотримання науково обґрунтованих екологічних нормативів споживання води як у готелях;
- використання лише сучасних технічних засобів водопостачання з метою уникнення її небажаного витікання із кранів, унітазів та душових пристроїв;
- енергозбереження (енергозберігаючі технології при будівництві закладів розміщення туристів, використання енергозберігаючих приладів класу А тощо) та використання, по можливості, екологічно безпечних джерел енергії;
- екологічно доцільне поводження з побутовими відходами (зменшення їх обсягів, розподіл за видами, забезпечення транспортування до місця утилізації тощо);
- дотримання норм застосування миючих засобів та нешкідливість хімічних засобів для миття та чистки, які одночасно повинні бути біодеградуєчими, тобто такими, що розкладаються природним чином;
- використання екологічно безпечної тари, пакувальних матеріалів, посуду.

Система екологічної сертифікації в Україні почала розвиватися недавно. У першу чергу це пов'язано з підписанням Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, але ще до цієї події Україна вже мала досвід у впровадженні та популяризації екосертифікації. Україна першою на пострадянському просторі почала розвивати систему екологічної сертифікації та маркування, керуючись міжнародними стандартами серії ISO 14000 та увійшла до складу Global Ecolabelling Network та гармонізувала 43 екологічні стандарти на товари по послуги. [44]

В Україні, як і в 44 країнах світу діє програма Green Key, що є одним з 5 проектів міжнародної недержавної, незалежної організації Foundation for Environmental Education. Вона є найпопулярнішою програмою еко-сертифікації підприємств готельного господарства.

В Україні, станом на вересень 2014 року 15 українських підприємств готельного господарства отримали сертифікат відповідності вимогам програми «Зелений ключ». Загалом ця програма діє в 45 країнах і атестувала більше 2200 підприємств.

Тому можемо зробити висновок, що використання екологічної складової є вагомим резервом підвищення конкурентоспроможності підприємств готельного господарства і утримання лідируючих позицій на ринку. Крім цього, екологізація є пріоритетним інструментом сталого розвитку як окремої держави, так і всього світу.

1.3. Дослідження світового досвіду щодо екологізації послуг в готелях

Екологічний готель (еко-готель) – це екологічно-сертифіковане житло, метою якого є поліпшення стану навколишнього середовища шляхом зведення до мінімуму власного негативного впливу на довкілля. Еко-готель як інноваційна концепція гостинності має низку особливостей, зокрема: залежність від природного середовища; екологічну стійкість; внесок у збереження навколишнього середовища; забезпечення екологічної підтримки кадрів; урахування місцевої культури; забезпечення економічної віддачі для місцевої громади. Крім того, екологічні готелі повинні дотримуватися суворих «зелених» принципів, щоб їх відвідувачі були впевнені у тому, що вони перебували в безпечному, нетоксичному й енергозберігаючому житлі. [31]

Стан державного управління в екологічній сфері необхідно аналізувати з позицій комплексного підходу до вирішення цього завдання. Адже забезпечення сталого екологічно безпечного розвитку пов'язане з ефективністю державного управління в цілому, дієвістю застосовуваних економічних інструментів та важелів, впровадженням новітніх технологій, нормативно)правовим, фінансовим, інформаційним забезпеченням, рівнем освіти посадовців у вказаній сфері, участю та поінформованістю громадськості тощо. [21]

Згідно з Global Innovation Index 2013, критеріями якості державного управління були обрані: ефективність державного управління (ефективність уряду), верховенство права, екологічна стійкість, простота захисту інвесторів, екологічна ефективність політики держави, та загальний інноваційний потенціал країни. [11]

Аналізуючи такі критерії, як екологічна стабільність та екологічна ефективність політики держави, зазначимо, що Україна також знаходиться на не найкращих 118 та 97 місцях відповідно, що є неприпустимо, бо на цьому етапі розвитку Україна, з її потенціалом та в процесі її євроінтеграції повинна визначити для себе пріоритетним напрямом вказаної співпраці саме охорону та збереження навколишнього природного середовища.

Слід зазначити, що у зарубіжних країнах у процесі еколого-безпечного розвитку суспільства задіяні ефективні економічні, адміністративні та правові механізми управління природокористуванням, забезпечено високий рівень фінансування та стимулювання природоохоронної діяльності. Також, досвід провідних країн засвідчує, що в екологічній сфері все більшу роль відіграє інноваційна діяльність держави, а саме: реалізація великомасштабних цільових проектів (США, Велика Британія, Франція); розповсюдження нововведень, створення сприятливого інноваційного середовища, раціоналізація структури економіки (Німеччина, Швеція, Швейцарія); розвиток відповідної інфраструктури (Японія, Південна Корея).

Тобто практика цих країн у контексті збереження довкілля зорієнтована не стільки на подолання наслідків від вже завданої шкоди навколишньому середовищу, скільки на впровадження інноваційних технологій задля зменшення цієї шкоди та попередженню негативних наслідків від антропогенного впливу на довкілля.

Обов'язковою умовою для присвоєння готелю статусу «екологічний» є сертифікація незалежною третьою стороною або державою, на території якої він знаходиться. Екологічна сертифікація – це система еко-маркування для туристичних закладів, основною метою якої є сприяння зменшенню тиску на

природне середовище від експлуатації туристичних об'єктів шляхом відзначення, популяризації та стимулювання розвитку корисних ініціатив і екологічних методів управління туристичною індустрією.

Завдяки екологічній сертифікації підприємства готельного господарства матимуть можливість:

- підтвердити додаткові якісні характеристики послуг;
- підвищити конкурентоспроможність і привабливість для різних категорій споживачів;
- підтвердити екологічну та соціальну відповідальність;
- підвищити інвестиційну привабливість. [21]

Таким чином, треба відзначити, що конкурентоспроможність готельних підприємств зумовлена передусім конкурентоспроможністю їхніх послуг, що вказує на те, що конкурентоспроможність – це відносна характеристика ступеня реалізації потенціалу готельного підприємства, умов його розвитку.

Посилення соціально-етичної спрямованості бізнесу і посилення вимог до безпеки послуг для людини і навколишнього середовища вже на стадії бізнес-проекування формує завдання надати новій послугі необхідний рівень конкурентоспроможності з урахуванням розгорнутого екологічного складника. Це сприятиме оздоровленню навколишнього середовища, підвищенню екологічної безпеки бізнесу і життєдіяльності населення на даній території, поліпшення екологічних і соціально-економічних характеристик природних ресурсів.

За кордоном еко-готелі стають все більш популярними і відкриваються повсюдно. Деякі з них пропонують послуги в мегаполісах, забезпечуючи постояльцям 100% чисту воду, харчування і натуральні матеріали обробки номерів.

Основні відмінності еко-готелів від інших готелів полягають у тому, що екологічні готелі в своїй більшості знаходяться в заповідних природних зонах. Еко-готелі функціонують за принципом гармонійного сусідства з природою, не забруднюючи навколишнє середовище продуктами життєдіяльності туристів.

Багато еко-готелів представляють собою хатини або будинки, побудовані за технологією корінних племен, що мешкають в тій чи іншій заповідній зоні. Велике поширення еко-готелі отримали в країнах Океанії та Центральної Америки. Еко-готелі часто розташовуються в непрохідних джунглях, де присутність людини до цих пір вважається рідкістю.

У числі додаткових послуг, які еко-готелі пропонують постояльцям – екологічну просвіту. Гостей навчають розпізнавати види локальних рослин і тварин, вчать способам зниження шкідливого персонального впливу на навколишнє середовище. [42]

Готель Hoshinoya Karuizawa, що знаходиться у Японії, представляє собою двоповерхову будівлю з 70 номерами «а-ля» хостел і 7, всього лише, двомісними. Особливість Hoshinoya Karuizawa з точки зору екології в тому, що електрику для потреб виробляє власна гідроелектростанція, що працює завдяки гірським потокам. Крім того, всі продукти, що надходять на кухню, вирощені на власних фермах, і кожен постоялець, при бажанні, може взяти участь у зборі або посадці.

Наступний приклад еко-готелю знаходиться на Галапагоських островах (Еквадор), тут в саду прогулюються чаплі, а біля туристів в басейні можуть пропливати качки. У цьому готелі зробили ставку на те, щоб долучити відвідувачів до дикої природи. Плаваючи на яхті, в чистій воді можна побачити морську ігуану і морських левів, які знаходяться на межі вимирання. Готель також пропонує на своїй кухні виключно органічні продукти.

Adrère Amellal, Оаза Сіва, Сахара, Єгипет - щоб дістатися до цього екологічного куточка, потрібно проїхати на автомобілі близько 10 годин. Але при цьому, в ньому завжди є туристи. Готель відкрився в 2006 році, він користується популярністю навіть у знаменитостей і всесвітньо відомих особистостей, таких як принц Чарльз.

Найцікавіше, що на території готелю немає телефонного зв'язку та електрики. Світло - від свічок і смолоскипів, а в холодні ночі рятують вугільні жаровні. Будинок побудований з соляних порід, раніше висушених на сонці. Стіни з такого матеріалу підтримують комфортну температуру, а правильно

відкриті вікна і двері створюють природну вентиляцію. Подають їжу в глиняних горщиках, а продукти всі виключно з органічних садів. На території курорту навіть басейн без хімічних наповнювачів - в нього вливаються чисті джерела.

The Whitepod Eco Resort у Швейцарії, пропонує своїм гостям поселення у 18 білосніжних хижках-капсулах, де забезпечено повний комфорт за мінімальних витрат води й електрики. При побудові капсул були використані лише відновлювальні ресурси. Є капсули на двох і для цілої родини, а також люкс-капсули. У кожній є своя ванна, а деколи й індивідуальна сауна. В рамках екологічної концепції курорту продукти закупають у цій самій місцевості, а персонал живе неподалік і добирається на роботу пішки. [42]

Прикладом також можна вважати готелі мережі Ritz - Carlton з програмою «Community Footprints». Персонал даних готелів повинен «економити енергію, підтримувати у хорошому технічному стані весь готель і дбайливо ставитися до навколишнього середовища». Ця програма не тільки приваблює туристів але й допомагає заощаджувати кошти, ефективно використовуючи ресурси. Також, працівники готелів мережі Ritz - Carlton беруть участь у багатьох проектах по захисту навколишнього середовища, включаючи прибирання пляжів, збір склотари та використання дощової води. «Щоб постійно підтримувати обізнаність про соціальну відповідальність готелів, лідери Ritz-Carlton інформують про громадських акціях на конференціях і зборах у всіх готелях мережі. На кожному корпоративному зборі присутній звіт про програму «Community Footprints». Серед реалізованих проектів побудовані ігрові майданчики, перетворення ландшафту, розпис стін в дитячому клубі Boys and Girls Club і участь в проекті відновлення на острові «Елліс ».

Також як приклад можна навести готель Holiday Inn у Торонто, в якому ще на початку 2000-х встановили змішувачі низького тиску і аератори для душа, за рахунок чого за рік заощадили приблизно 15 тис. канадських доларів (близько 13,5 тис. дол. США). Це приклад того, що екологічні технології можуть приносити також и економію.

Міжнародна природоохоронна організація «Green Seal» провела дослідження, в результаті якого з'ясувалося, що один готель на 150 номерів споживає за тиждень роботи таку кількість енергії, як 100 приватних будинків з проживаючими в них 4 людьми за цілий рік, а відходів створює ще більше. В даний час екологічні технології вкрай сприяють просуванню готельного бізнесу. За статистикою, майже 80% туристів готові платити трохи більше за проживання в готелі, яка підтримує і впроваджує екологічні технології. [22]

На сьогодні екологізація готельної індустрії стрімко розвивається у світі та в Україні зокрема. Дедалі більше підприємств готельного господарства України наближаються до європейського рівня, намагаються використовувати екологічно безпечні матеріали в інтер'єрі та обладнанні, застосовувати "безвідходні" технології, екологічно чисті продукти і напої у ресторані.

Висновки до розділу 1

В Розділі 1 досліджено теоретико-методологічні засади формування екологічного менеджменту на підприємстві, охарактеризовано сутність та особливості політики екологічного менеджменту, визначено потенціал екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства та досліджено світовий досвід щодо екологізації послуг в готелях. Далі зроблено висновок, що на сьогодні екологізація готельної індустрії стрімко розвивається у світі та в Україні зокрема. Дедалі більше готелів намагаються використовувати екологічно безпечні матеріали в інтер'єрі та обладнанні, застосовувати "безвідходні" технології, екологічно чисті продукти і напої у ресторані. Для деяких готелів екологія перетворилася на концепцію їх діяльності, позитивними наслідками якої і скорочення собівартості готельних послуг, підвищення туристичної привабливості готелю, надає конкурентні переваги на туристичному ринку, підприємства готельного господарства України наближаються до європейського рівня.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛІ REIKARTZ MEDIEVALE LVIV

2.1. Загальна характеристика підприємства

Готель «Reikartz Medievale Lviv» розташований у декількох хвилинах ходи від історичного центру Львова – площі Ринок по вулиці Друкарська, 9. Готель займає старовинну будівлю на вулиці Друкарська, яка у XVII столітті мала назву «дорога за оленем». Почав свою роботу готель у грудні 2010 року.

Мережа готелів «Reikartz Hotel Group» є недержавною власністю. Період функціонування готелю «Reikartz Medievale Lviv» - цілорічно. Основним контингентом відвідувачів даного готелю є туристи з України, що складають 70% та 30% іноземці. Функціональне призначення:

- понад 50 % поїздок - ділові;
- на поїздки з метою відпочинку і лікування припадає близько 40 %;
- поїздки з іншою метою (пошуки роботи, відвідування друзів і т. д.) - близько 10 %.

У 2011 році «Reikartz Medievale Lviv» був відзначений національною туристичною премією «Зірка гостинності», а також увійшов до рейтингу «100 кращих готелів України», підготовленого Радою з питань туризму та курортів.

У 2013 році готель «Reikartz Medievale Lviv» був визнаний другим кращим готелем країни за щорічним рейтингом кращих готелів України Travelers' Choice Hotels порталу TripAdvisor, складений за результатами відгуків туристів з усього світу.

У 2015 році готель «Reikartz Medievale Lviv» увійшов до Топ-10 кращих готелів країни за щорічним рейтингом кращих готелів України Travelers 'Choice Hotels порталу TripAdvisor, складений за результатами відгуків туристів з усього світу.

У 2016 році готель «Reikartz Medievale Lviv» увійшов до Топ-10 кращих готелів країни за щорічним рейтингом кращих готелів України Travelers 'Choice Award порталу TripAdvisor, складений за результатами відгуків туристів з усього світу.

А от у 2012 «Reikartz Medievale Lviv» пройшов міжнародну еко-сертифікацію Green Key Certification. Green Key є міжнародною екологічною сертифікацією готелів та туристичних об'єктів, яка відзначає їх відповідальне та дбайливе ставлення до навколишнього середовища та активну участь у соціальному житті. Одними з переваг еко-сертифікації Green Key ("Зелений Ключ") є її непричетність до професійних або ділових структур, яка гарантує готелю неупереджене та незалежне оцінювання третьою стороною. Для отримання "Зеленого Ключа" готель повинен дотримуватися низки вимог щодо питань екологічного менеджменту, моніторингу та зменшення використання електроенергії, економного споживання водних ресурсів, сортування, перероблення та утилізації відходів, участь у соціальному житті міста. Значною перевагою саме еко-сертифікації Green Key є наявність критеріїв, спрямованих на екологічне навчання, формування дружньої до довкілля свідомості гостей, працівників і постачальників готелю. [28]

Таблиця 2.1

Додаткові послуги готелю «Reikartz Medievale Lviv»

Назва послуги	Коротка характеристика послуги
Харчування	- надання сніданку та «шведський стіл» (входять у вартість номера); - харчування в ресторані та кафе готелю; - послуга Room service; - міні-бар в номерах.
Побутові послуги	- прання, прасування, хімчистка; - послуги перукарні.
Медичні послуги	- виклик лікаря; - надання аптечки.
Спортивно-оздоровчі послуги	- сауна з невеликим басейном; - спа-салон.

Інформаційно-додаткові послуги	- інформація про перелік основних і додаткових послуг; - довідки про місто в якому розташований готель та його визначні місця, карта міста.
Бізнес послуги	- два сучасних конференц-зали на 90 і 130 гостей для ділових заходів.

Джерело: розроблено автором

До послуг гостей 35 номерів рівня «4 зірки» наступних категорій: «Класик Single», «Класик Комфорт», «Люкс, Напівлюкс», «Стандарт Double», «Стандарт», «Суперіор», оформлені в старовинному європейському стилі. Просимо звернути увагу на те, що номери категорії «Класик Single» мають експериментальне планування, в якому не передбачено вікно. Гостям надається широкий спектр послуг: від трансферу до організації екскурсійних турів по Львову та області. Гостей готелю також чекає затишний лобі-бар. У готелі є автостоянка (7 паркувальних місць). Додаткові паркувальні місця доступні на вулиці Короленка 8 (12 хвилин від готелю). Вартість паркування становить 65 грн. за добу. [28]

Таблиця 2.2

Структура номерного фонду готелю

Номерний фонд	Кількість номерів	Кількість місць	Площа номера, м ²	Питома вага % в структурі	Вартість проживання (за номер/місце) грн/ніч
Класик single	2	2	13–20	5,7	1 360,00
Класик комфорт	17	68	17–20	48,6	1 513,00
Стандарт	4	8	18–26	11,4	1 629,00
Стандарт double	2	6	21-22	5,7	1 629,00
Суперіор	6	30	22–43	17,1	1 911,00
Напівлюкс	1	4	45	2,9	2 276,00
Люкс	3	12	47–53	8,6	3 279,00

Джерело: розроблено автором

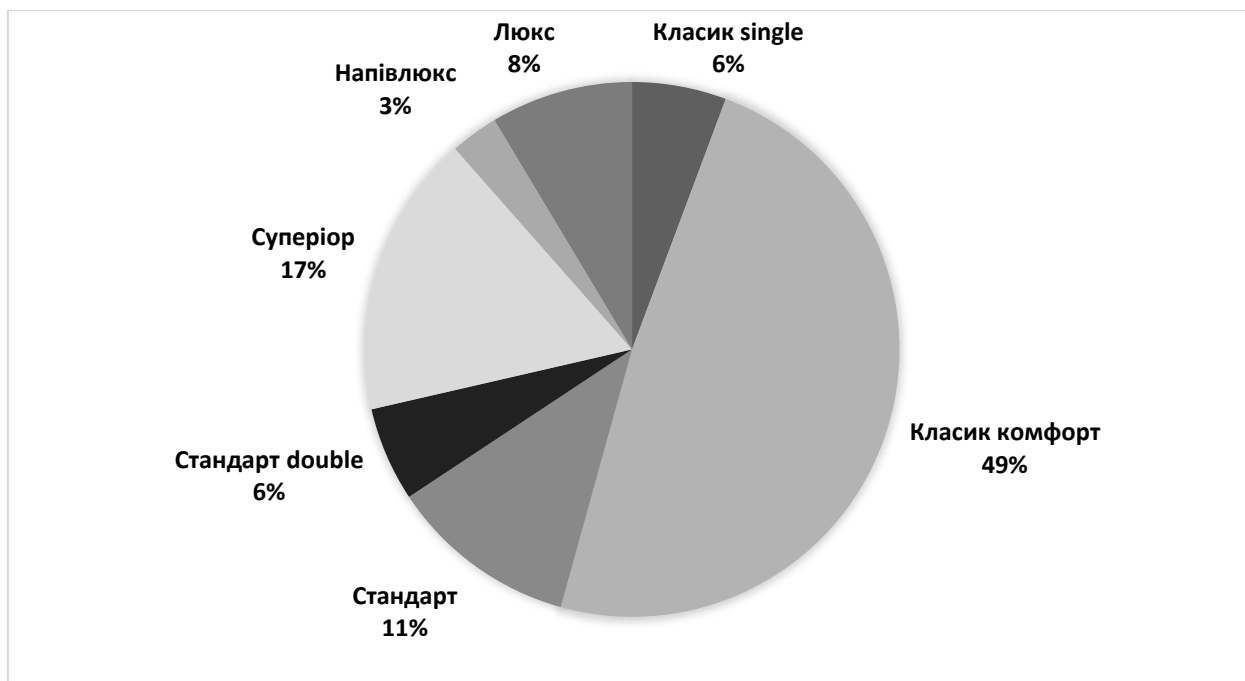

Рис. 2.1. Питома вага % в структурі номерного фонду готелю

Джерело: розроблено автором

Діти до 5 років включно розміщуються безкоштовно в одному номері з батьками без надання додаткового місця. Вартість розміщення дітей старше 5 років і дорослих на додатковому місці в номері – 400 грн, включаючи сніданок.

Тобто, можна зробити висновок, що ціни на номери в готелі «Reikartz Medievale Lviv» є доволі сприятливими і доступними та відповідають кількості місць і площі.

Щодо структури управління підприємством, то в готелі «Reikartz Medievale Lviv» застосовується лінійно-функціональна структура.

Лінійно-функціональна (комбінована) структура управління готелем створюється із спеціалізованих ланок (змін, бригад) при кожному лінійному керівнику. Ця модель допомагає керівникам готелю вивчати і приймати рішення щодо проблем, які виникають, концентрувати увагу на поточній діяльності. [3]

Лінійно-функціональний тип організаційної структури управління готельним підприємством показаний в Додатку Б.

При лінійно-функціональній структурі управління має переваги лінійна організація, але чим вищий рівень управління, тим більшу роль відіграє функціональне управління. Якщо в межах управління дільницею його роль

незначна, то в масштабах управління підприємством роль функціональних органів зростає. Функціональні служби здійснюють всю технічну підготовку виробництва, готують варіанти вирішення питань, пов'язаних з керівництвом процесом виробництва, звільняють лінійних керівників від планування, фінансових розрахунків тощо. [3]

Комбіновані структури забезпечують такий поділ праці, при якому лінійні ланки управління повинні приймати рішення та контролювати, а функціональні - консультувати, інформувати, організовувати, планувати. [3]

Таким чином, в рамках певної організаційної структури, введеної на даному підприємстві, здійснюється процес управління єдиним господарським механізмом.

Туристичні компанії, з якими співпрацює готель «Reikartz Medievale Lviv»: «Reikartz Travel Ukraine» - туроператор мережі Reikartz Hotel Group для комфортних подорожей по Україні. Заснована в 2012 році компанія, пропонує відкрити для себе унікальну країну: відвідування цікавих туристичних місць і забезпечення повного комфорту протягом усього туру. Екскурсії, майстер-класи, квести та походи в гори відкриють нові горизонти прекрасної України.

«Join Up» - туристичний оператор, з яким співпрацює готель. Посередник між такими подорожами та враженнями, емоціями, спогадами. Туристичний оператор, ціллю якого є відкрити Україну для кожного, її відомі міста і таємничі місчинки, літні пейзажі та зимові красиви, ваше інше бачення та емоції від кожної подорожі країною. [28]

Заклади харчування з якими співпрацює готель «Reikartz Medievale Lviv»: «Львівська пекарня», що розташована недалеко від готелю пропонує гостям великий вибір випічки і десертів.

«Тлустий Гусак» - ресторан середньовічної кухні, місце, де подаються виключно автентичні страви і напої за старовинними рецептами X-XVI століть в оригінальній глиняному посуді і кованими столовими приладами. Кожну п'ятницю і суботу в ресторані проводяться тематичні вечори з живою музикою. «Тлустий гусак» розташований на першому поверсі в будівлі готелю.

Кафе грузинської кухні «стумарі» розмістилося в історичній будівлі, і займає 2 поверхи, а родзинкою інтер'єру є збережений фрагмент північної частини Львівської стіни, датований XIV століттям. У меню можна знайти автентичні грузинські страви, рецепти яких зібрані з домашніх кулінарних книг, що передавали з покоління в покоління. Для всіх страв тут використовують лише справжні грузинські спеції. [28]

Транспортні організації, з якими співпрацює готель «Reikartz Medievale Lviv»:

Готель не співпрацює з ніякими транспортними організаціями, тож пропонує гостям власний безкоштовний трансфер з/до аеропорту, з/до вокзалу. Поряд з готелем проходить автомагістраль за 300 метрів від будівлі, тож готель має власну автостоянку. Трансфер Аеропорт Львова - готель «Reikartz Медіваль Львів» можна замовити в готелі (за умови попереднього повідомлення про приїзд). Також готель має в розпорядженні зручну транспортну розв'язку і легкий доступ до громадського транспорту. [28]

Таблиця 2.3

Аналіз розподілу функцій управління всередині підприємства

№ з/п	Назва посадової особи, підрозділу підприємства	Основні функції посадової особи, підрозділу підприємства	Кі-сть працівників підрозділу
1.	Управляючий	Здійснює організацію та управління готелем. Організовує збирання інформації щодо ринку готельних послуг, цін і тарифів у готелях-конкурентах. Здійснює керівництво та організаційні роботи щодо впровадження та удосконалення економічних методів управління.	1
2.	Адміністратор	Веде облік осіб, що проживають у готелі, здійснює контроль за звільненням номерів і місць. Складає відомості про завантаженість готелю за поточну добу, оформлює переведення осіб, що проживають у готелі, з одного номера в інший за їх проханням.	1
4.	Старша покоївка	Старша покоївка делегує виробничі завдання керівника служби, координує роботу колективу покоївок, контролює стан приміщень.	1

Продовження таблиці 2.3

5.	Покоївка	Покоївка прибирає, провітрює номери, санвузли, змінює постільну білизну, контролює наявність у санвузлах необхідних засобів гігієни, перевіряє стан меблів, технічний стан побутової техніки та ін.	5
6.	Порт'є	Приймає і своєчасно вручає направлену кореспонденцію гостям. Повідомляє адміністратору оперативні дані про номери, що звільнюються. Наглядає за порядком у вестибюлі. Виконує у разі відсутності адміністратора його функції.	2
7.	Охоронець	Періодично контролює справність охоронної та охоронно-пожежної сигналізації, засобів зв'язку, інших засобів охорони, контрольно-спостережних приладів, освітлення тощо.	2
8.	Кухар	Готує страви у відповідності з технологічними картами та контролює прибирання обладнання, посуду та інвентарю.	3
9.	Офіціант	Сервірує стіл, зустрічає відвідувачів, знайомить їх з меню, дає поради у виборі страв, приймає замовлення, пробиває чеки, доставляє замовлення відвідувачу, розраховує його, збирає використаний посуд.	3
10.	Бармен	Обслуговування гостей, прийняття замовлення, допомога під час вибору напоїв.	1

Джерело: розроблено автором

Отже, кожна посада в готелі є дуже важливою та затребуваною, а кожен працівник готелю повинен вміти зберігати доброзичливість і привітність у спілкуванні з людьми, вміти вести бесіду, ясно і коректно відповідати на запитання, толерантно ставитись до звичаїв, традицій і національних особливостей інших народів та мати відповідний вигляд.

Таблиця 2.4

Аналіз показників експлуатаційної програми готелю

Показники	Порядок визначення	2019	2020	Абсолютне відхилення (+/-)	Відносне відхилення (%)
1	2	3	4	5	6
1. Одноразова місткість, місць	Загальна кількість номерів усіх категорій	35	35	0	0
2. Кількість номеро-днів в інвентарі, н-д.	Добуток одноразової місткості готелю на тривалість експлуатації за певний період (рік)	1277 5	12810	35	0,3

3. Кількість простоїв, н-д.	Розраховується згідно плану ремонтних робіт шляхом множення показника місткості номерів, що підлягають ремонту, на число календарних днів простою через ремонтні роботи	1960	3710	1750	89,3
4. Кількість н-д в експлуатації, н-д.	Різниця між номеродобами в інвентарі й кількістю простоїв (п. 2 – 3)	10815	9100	-1715	-15,9
5. Коефіцієнт завантаження, %	Визначається за показниками попередніх періодів (1-3 роки) з урахуванням поправок на ситуативні фактори	84,7	71	-13,7	-16,2
6. Кількість номеродіб наданих, н-д.	Добуток н-д в експлуатації на коефіцієнт завантаження, поділений на 100	9160	6461	-2699	-29,5
7. Середній тариф, грн.	Відношення суми добутків кількості номерів кожної категорії на їх вартість до загальної кількості номерів	1912	1976	64	3,3
8. Плановий дохід від реалізації номеродіб, тис. грн.	добуток номеродіб наданих на середній тариф	17513,9	12766,9	-4747	-27,1

Джерело: розроблено автором

Проаналізувавши таблицю, бачимо, що показники відрізняються за перший та другий роки, плановий дохід від реалізації місце-діб з абсолютним відхиленням в -4747 та відносним відхиленням в -27,1 % показує, що показники експлуатаційної програми готелю зменшилися.

**Аналіз основних економічних показників діяльності
«Reikartz Medievale Lviv»**

№ з/п	Показники	2019	2020	Відхилення (+ -)	
				Абсо- лютне	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	14011,1	10213,5	-3797,6	-27,1
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	6935,5	5648,1	-1287,4	-18,6
3	Собівартість у відсотках до виручки, %	49,5	55,3	5,8	11,7
4	Валовий прибуток, тис. грн.	7075,6	4565,4	-2510,2	-35,5
5	Інші операційні доходи, тис.грн.	1231	602	-629	-51,1
6	Адміністративні витрати, тис.грн.	1329	763	-566	-42,6
7	Витрати на збут, тис.грн.	1607	3270	1663	103,5
8	Інші операційні витрати, тис.грн.	742	57	-685	-92,3
9	Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток, тис. грн.	4628,6	1077,4	-3551,2	-76,7
10	Дохід від участі в капіталі, тис.грн.	-	-	-	-
11	Інші фінансові доходи	-	-	-	-

12	Інші доходи	242	286	44	18,2
13	Фінансові витрати	5646	4569	-1077	-19,1
14	Інші витрати	50	246	196	392
15	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування тис. грн.: збиток	-825,38	-3451,6	-2626,2	825,11
16	Витрати (дохід) з податку на прибуток	-	-	-	-
17	Чистий фінансовий результат: збиток	-825,38	-3451,6	-2626,2	825,11

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи основні економічні показники діяльності Reikartz Medievale Lviv, враховуючи абсолютне та відносне відхилення, бачимо, що показники за звітний період (2020) суттєво змінилися, порівнюючи з даними за попередній період (2019). Результати операційної діяльності у 2019 році були стабільні, завантаженість готелю була у межах норми, але готель не вийшов на окупність через великі фінансові витрати, це питання планувалося вирішити в 2020 році, однак, через пандемію коронавірусу та введення карантинних заходів це було неможливим. Адже спалах COVID-19 в усьому світі, а в тому числі і в Україні суттєво вплинув на туристичну галузь. Цей вплив носить як економічний, так і соціальний характер, зачіпаючи засоби існування працівників туризму, транспорту і постачальників, а також їхніх сімей і цілих громад.

Щодо фінансових витрат, у готелі Reikartz Medievale Lviv проводились ремонтні роботи по реновації готелю, що були заплановані раніше, розширюючи інфраструктуру готелю по оздобленню ще 29 додаткових номерів та другого конференц-залу, які почали функціонувати у 2021 році. Після чого фінансові

витрати зменшилися, що свідчить про те, що у подальшому готель зможе фінансово забезпечувати нові пропозиції для програми підвищення екологічного менеджменту.

Таблиця 2.6

Показники оцінки фінансового стану підприємства

Показники	2019	2020	Абсолютне відхилення (+/-)	Відносне відхилення (%)
Показники рентабельності				
1. Рентабельність витрат, %	102	80,8	-21,2	-20,8
2. Рентабельність валового прибутку, %	50,5	44,7	-5,8	-11,5

Джерело: розроблене автором

Нижче зобразимо показники оцінки фінансового стану підприємства графічно:

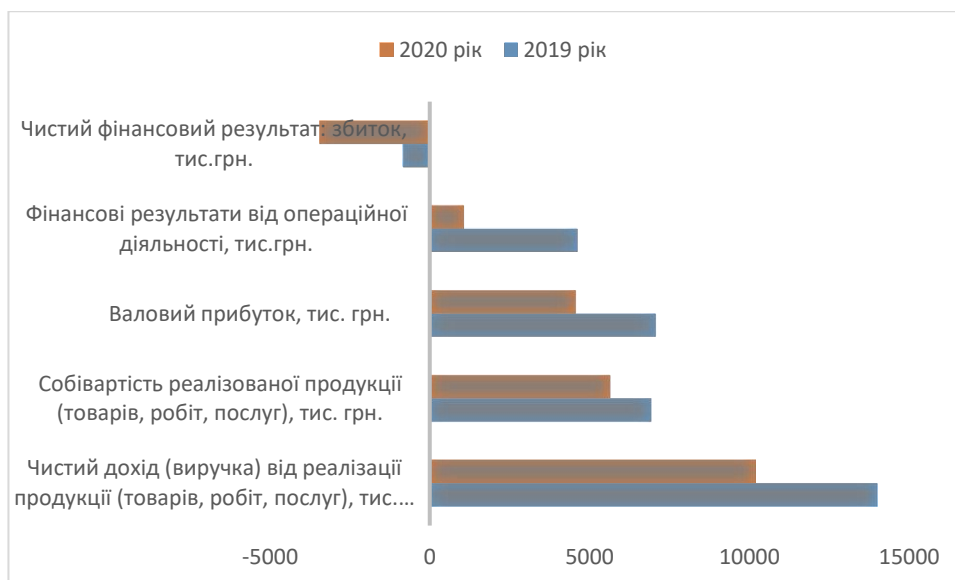

Рис. 2.2. Показники оцінки фінансового стану підприємств індустрії туризму

Джерело: розроблено автором

Оцінивши показники фінансового стану підприємства, враховуючи абсолютне та відносне відхилення, можна зробити висновок що показники рентабельності витрат у 2020 році зменшилися, така сама ситуація і з

рентабельністю валового прибутку. Адже спалах COVID-19 в усьому світі, а в тому числі і в Україні суттєво вплинув на туристичну галузь.

Таблиця 2.7

Ведення еко-менеджменту зеленими готелями Львову згідно з Green Key

№ п/п	Зелений готель	Наявність еко-сертифікату	Принципи еко-менеджменту	
			застосовані	не реалізовані
1.	Reikartz Medievale Lviv (Львів)	міжнародний еко-сертифікат Green Key, 2012 р.	1-5, 7-12	6, 13
2.	Дністер Прем'єр Готель (Львів)	міжнародний еко-сертифікат Green Key, 2012 р.	2-4, 6-8, 11-13	1, 5, 9, 10

Джерело: розроблено автором

У таблиці 2.7 представлено основного конкурента готелю Reikartz Medievale Lviv та оцінено згідно з Green Key (міжнародна еко-сертифікація підприємств готельного типу) за наступними принципами:

1. Екологічний менеджмент.
2. Залучення персоналу.
3. Інформування гостей.
4. Споживання води.
5. Використання миючих засобів.
6. Відходи.
7. Споживання енергії.
8. Харчування.
9. Внутрішній клімат на підприємстві.
10. Зелені насадження.
11. Екологічне просвітництво.
12. Адміністрування та співпраця з партнерами/постачальниками.
13. Транспорт.

Порівнюючи ці два готелі бачимо, що обидва готелі мають міжнародний еко-сертифікат Green Key і в обох готелях застосовано досить багато принципів еко-менеджменту, однак, в готелі Reikartz Medievale Lviv запроваджено більше еко-послуг, що підтверджують статус готелю, тому він має більшу перевагу на ринку послуг серед готелів Львову.

Таблиця 2.8

SWOT – аналіз діяльності підприємства

Можливості	Сильні сторони
<ul style="list-style-type: none"> - більш позитивне ставлення споживачів до послуг; - розширення асортименту послуг; - наявність відкладеного попиту на послуги; - різноманітні презентації на виставках. 	<ul style="list-style-type: none"> - відносно невеликий штат організації; - позитивний імідж на ринку; - молодий і перспективний колектив; - фокусування на споживачеві; - хороша репутація у клієнтів; - висока якість і рівень надання послуг; - зручне місце розташування; - широкий асортимент послуг.
Загрози	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - поява нових конкурентів і зростаючий конкурентний тиск; - небезпека погіршення епідеміологічних, політико-економічних умов ведення бізнесу; - зниження курсу національної валюти. 	<ul style="list-style-type: none"> - неконкурентна ціна на номери; - невелика площа готелю; - слабкі маркетингові комунікації.

Джерело: розроблено автором

Зробивши SWOT – аналіз діяльності підприємства, бачимо, що у готелі Reikartz Medievale Lviv присутні як сильні, так і слабкі сторони, однак, сильних сторін набагато більше, з яких виділяються: імідж на ринку, фокусування на споживачі, висока якість і рівень надання послуг, зручне місце розташування та широкий асортимент послуг, що свідчить про ефективну стратегію роботи компанії. У готелі наявні також певні загрози, але є можливості звести до мінімуму ризику невдачі.

2.2 Сучасний стан впровадження принципів екологізації в готелі Reikartz Medievale Lviv

Сьогодні галузь готельного господарства розвивається дуже швидко. Щоб встояти на ринку та втримати існуючі позиції, потрібно шукати нові шляхи розвитку. Постійно виникає необхідність знаходити нові варіанти вдосконалення процесу обслуговування споживачів готельних підприємств і надання послуг для успішного існування на ринку готельних послуг та підвищення прибутку. Якість обслуговування - невід'ємна складова ефективності роботи закладу готельного господарства, завдяки якій можливо втримати споживача. «Обслуговування на вищому рівні» стало дуже актуальним і важливим елементом ефективного функціонування закладів готельного господарства. [38]

Створення та розвиток еко-готелів є новим трендом функціонування сфери готельного господарства для нашої країни. Впровадження екологізації готельних підприємств сприяє підвищенню їх туристичної привабливості і дає конкурентні переваги на туристичному ринку.

В Україні найактивніше екологічною сертифікацією підприємств готельного господарства займається Green Key («Зелений Ключ»), яка є одним із п'яти проектів міжнародної недержавної незалежної організації Foundation for Environmental Education (Міжнародної організації з екологічної освіти). Готель Reikartz Medievale Lviv пройшов дану сертифікацію у 2012 році. [28]

Впровадження інновацій і висока якість обслуговування в готелях підвищує їх конкурентоспроможність і рейтинг на ринку готельних послуг. Свого роду інновацією можна вважати заохочення кращих готелів премією та публікацію їх рейтингів на національному, європейському чи світовому рівнях, що створює певний стимул для вдосконалення готельних послуг і технологій у конкурентній боротьбі за клієнта.

Туристичний портал TripAdvisor, найбільший у світі сайт для любителів подорожей, де можна прочитати відгуки людей (225 млн відгуків про майже 5

млн туристичних об'єктів, міст і країн, готелів і ресторанів, курортів і визначних пам'яток), підтверджує територіальну концентрацію найкращих готелів в туристичних центрах і курортних зонах країни. Готель Reikartz Medievale Lviv тричі входив в Топ-10 найкращих готелів країни – у 2013, 2015 та 2016 роках.

Також у 2011 році Reikartz Medievale Lviv був відзначений національною туристичною премією «Зірка гостинності», а також увійшов до рейтингу «100 кращих готелів України», підготовленого Радою з питань туризму та курортів. [28]

Проаналізовані фактори у досліджуваному підприємстві дозволяють зробити висновок, що готель Reikartz Medievale Lviv має «добру основу» для проведення шляхів удосконалення процесу обслуговування, тому далі буде запропонований проект розширення асортиментної політики у готелі Reikartz Medievale Lviv, що дозволить підвищити процес обслуговування.

Готель Reikartz Medievale Lviv нагородили приставкою «еко», завдяки таким факторам:

Перш за все, в оформленні номерів використовуються натуральні матеріали: дерево (ліжка, підлога, лавки, столи), льон (фіранки, наволочки), 100% бавовна (рушники, постільна білизна) та ін. Навіть матраци, на яких сплять гості, виготовлені з натуральних матеріалів: кокосу, водоростей, вовни, бавовни, льону, натурального латексу.

Під час прибирання та прання білизни у готелі використовують лише безпечні, біорозкладані, екологічно чисті органічні миючі засоби, серветки з мікрофібри, соду, лимонну кислоту, але слід слідкувати за цим.

Також використовують енергозберігаючі технології:

– освітлення у коридорах керується датчиком руху, для тимчасового освітлення встановлено енергозберігаючі лампи LED. Завдяки електронним замкам уся електрика підключається до номерів тільки в присутності гостей, використовується енергозберігаюча побутова техніка.

– використовуються теплові насоси, які опалюють узимку приміщення теплом землі, а влітку, навпаки, охолоджують;

– також упроваджена система заощадження води за рахунок подвійного зливу в унітазі, насадки з функцією повітряного душу (насичує потік води повітрям).

Номери забезпечені косметичними засобами: 100%-м натуральним милом ручної роботи і 100%-м натуральним шампунем. Для заощадження електроенергії, води і миючих засобів гостям пропонується повторно скористатися рушником або постільною білизною. [28]

Проаналізувавши принципи екологізації в готелі Reikartz Medievale Lviv, бачимо, що тут запроваджено вже достатньо еко-послуг, що підтверджують статус готелю, однак можна запропонувати ще ряд заходів, щодо оптимізації технології та організації надання послуг розміщення.

Висновки до розділу 2

В Розділі 2 досліджено практику екологічного менеджменту в системі управління в готелі Reikartz Medievale Lviv, надано загальну характеристику підприємства, оцінено додаткові послуги, структуру номерного фонду, проаналізовано розподіл функцій управління всередині підприємства, зроблено аналіз показників експлуатаційної програми готелю та аналіз основних економічних показників діяльності готелю Reikartz Medievale Lviv, розраховано рентабельність та зробили SWOT-аналіз.

Далі охарактеризовано сучасний стан провадження принципів екологізації в готелі Reikartz Medievale Lviv та зроблено висновок, що в готелі запроваджено вже достатньо еко-послуг, таких як: оформлення номерів натуральними матеріалами, прибирання номерів з використанням безпечних та екологічно чистих миючих засобів, використання енергозберігаючих технологій, забезпечення номерів 100% - натуральними косметичними засобами. Однак можна запропонувати ще ряд заходів, щодо оптимізації технології та організації надання послуг розміщення, які далі буде розглянуто в Розділі 3.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

3.1. Пропозиції щодо оптимізації технології та організації надання послуг в готелі Reikartz Medievale Lviv

З кожним роком екологічна свідомість людей зростає, адже ресурси планети дедалі більше вичерпуються через споживчі інстинкти, які все частіше змушують людство розплачуватися катастрофами та катаклізмами за суто накопичувальний інтерес до природи.

Нині для багатьох «зелений» спосіб мислення та життя став основою для прийняття рішень не тільки при виборі корисних продуктів харчування, але і більш глобальних рішень. Люди віддають перевагу більш безпечному для здоров'я житлу, місцям роботи та відпочинку, тому сьогодні надзвичайно актуальним є надання підприємствами гостинності екологічно пріоритетних послуг, спрямованих на задоволення екологічних потреб як окремих споживачів так і суспільства в цілому.

Аналізуючи світовий досвід, до ключових тенденцій екологізації сучасних готелів можна віднести: скорочення харчових відходів, сортування сміття, відмову від використання одноразового пластикового посуду, скорочення використання паперу, водо збереження та використання альтернативних джерел енергії.

За даними Міжнародної організації з питань продовольства та сільського господарства при ООН [15], близько 1/3 світового продовольства втрачається або йде у відходи. Це не просто дані про втрати харчових продуктів, а й втрати ресурсів, що витрачені на їх виготовлення та приготування. Близько 40% всіх продуктів харчування, що потрапляють на смітник, припадають на бізнес, що орієнтований на споживачів, зокрема на ресторанний та готельний.

Сьогодні превентивні заходи щодо скорочення обсягів харчових відходів повинні стати ключовими напрямками діяльності закладів сфери гостинності. Скороченню кількості харчових відходів може сприяти запобігання їх утворенню. Перспективним у вирішенні цього питання є застосування інноваційних технологій. [16]

У більшості країн світу, сортування сміття вже давно є загальноприйнятою нормою. Жителі України, а особливо жителі маленьких міст, до цього майже не звикли. Проте, готелі України, починаючи з 1 жовтня 2019 року, зобов'язані у житлових і громадських приміщеннях передбачати системи роздільного сортування сміття згідно ДБН В.2.2-20:2008, зміна №1 від 2019 року.

Папір завжди відігравав важливу роль у повсякденному житті людства. Не дивно, що і готельний бізнес до останнього часу не міг обійтися без нього. Найвідомішим готелем, який вже декілька років проводить політику скорочення використання паперу, є Four Seasons Cyprus. Кожного дня більш ніж 150 задач, пов'язаних з функціонуванням готелю, виконується без використання паперу. Готелі в Україні тільки на початку шляху відмови від паперу. Слід пам'ятати, що для виготовлення одного аркуша формату А-4 щільністю 80 г/м² необхідно 13...21 грам деревини. Відповідно для виробництва однієї пачки паперу використовується 4...6 кг деревини. [24]

Використання альтернативних джерел енергії дозволяє скоротити споживання природних ресурсів, а значить - негативний вплив на навколишнє середовище. Найбільшою популярністю користуються сонячні батареї. Вони складаються з набору фотоелектричних перетворювачів, що перетворюють енергію сонця в електричну. У багатьох зонах з постійними вітрами хорошим доповненням до сонячних батарей можуть стати вітрогенератори.

Змінюється відношення гостей до споживання їжі – оскільки, в готелі впроваджена система «шведський стіл», можна активно пропагувати брати стільки їжі, скільки гість реально можете з'їсти. Ні, не тому що шкода або готель хоче зекономити, просто важко уявити скільки відходів залишається після готелю на 30-40 номерів, що працює за системою шведський стіл. Іноді ця цифра

доходить до 300 кг органічних відходів за день. До того ж, готелі вигадують нові фішки з наданням гостям чистої води – кулери на поверхах, скляні пляшки, які наповнюють знову і т.д. Головне мати креативність та відповідати вимогам своїх клієнтів.

З трендових ініціатив можна відзначити заміну пластикових карток-ключів від номерів на паперові та дерев'яні аналоги, які насправді є не тільки «зеленими», але й естетично приємними.

Також в Україні величезною популярністю користуються електромобілі. З кожним роком їх стає дедалі більше. За даними МВС, на сьогоднішній день в Україні вже зареєстровано майже 23 000 таких автомобілів. За даними асоціації "Укравтопром", за 2019 рік українці придбали 7542 електромобіля. У цьому році їх було на 42% більше, ніж у минулому. Україна реально є одним зі світових лідерів за темпами зростання продажів електромобілів, заявляють у Міністерстві. [13] Таким чином, за минулий рік ринок легкових електромобілів у нашій країні виріс майже на третину. Водії оцінили практичність, економічність та простоту експлуатації машин. З великим попитом електрокарів зростає потреба зарядних станцій цього виду транспорту. Місце для заряджання авто має бути зручним та доступним. Багато готелів встановлюють авто зарядки, власник авто може випити філіжанку кави або відпочити в комфортному номері готелю, тим часом машина буде заряджатися.

Таблиця 3.1

Пропозиція комплексу заходів з впровадженням еко-тренду в діяльності готелю

№	Назва	Очікуваний результат	Переваги	Недоліки
1.	Сортування сміття	Покращення екологічної ситуації.	Економія ресурсів, можливість багаторазового використання відходів, економія коштів, зниження негативного впливу на навколишнє середовище.	Потреба у переробці, організація спеціально відведеного місця, затрата часу на фасування.

2.	«Paperless»	Скорочення використання паперу .	Збереження екосистеми, зменшення витрат на закупівлю паперу.	-
3.	Використання альтернативних джерел енергії	Скорочення споживання природних ресурсів	Не приносить шкоди для природи, невимогливість у догляді, тривалий термін експлуатації. Сонячні батареї можуть працювати більш 25ти років без погіршення свого функціоналу, незалежність від цін на паливо.	Вартість, ефективність. Порівняно з традиційними енергоджерелами, результат роботи батарей досить малий, мінливість. Немає сонячного світла – немає електрики.
4.	Пропаганда еко-підходу до шведського столу	Зниження органічних відходів.	Результатом є отримання компосту, що дозволяє використовувати його як добрива.	-
5.	Надання чистої води в скляних кулерах на кожному поверсі	Зменшення використання пластику.	Багаторазове використання.	Незручність у використанні.
6.	Заміна пластикових карток-ключей	Зниження відходів пластику.	Є естетично приємними, виробляються з перероблених матеріалів.	Непрактичність.
7.	Зарядна станція для електрокарів на території готелю	Зменшення обсягів забруднення атмосферного повітря.	Екологічність - відсутність вихлопних газів, енергоефективність, тиха робота.	Час зарядки довший ніж час заправки.

Джерело: розроблено автором

Отже, аналізуючи таблицю, можна визначити, що для готелю Reikartz Medieval Lviv найбільш ефективними, вигідними та найголовніше, оскільки готель є збитковим - дешевими будуть такі еко-тренди, як програма **«Paperless»** та **зарядна станція для електрокарів на території готелю**, оскільки, ці тренди не вимагають великих затрат та можуть бути реалізовані якнайшвидше. Всі інші

екологічні тренди можна буде запровадити та реалізувати з часом, як в готелі Reikartz Medieval Lviv буде налагоджений фінансовий стан.

Загалом, реалізація програми по створенню екологічного готельного продукту передбачає розроблення стратегії поступового зменшення шкідливої дії підприємства на довкілля. Така стратегія повинна передбачити ряд ефективних екологічних заходів, які націлені на зміну технологічного процесу надання готельної послуги та функціонування певних структур готельного підприємства.

Грунтуючись на аналітичних дослідженнях викладених вище, нами розроблено структурну схему створення екологічного готельного продукту, де зазначено, яким чином мають бути змінені елементи виробничого процесу, з метою надання готелю статусу «зелений» («еко»).

Рис. 3.1. Структурна схема складових елементів виробничого процесу під час впровадження екологічних інновацій в готельне підприємство

Джерело: [37]

Розвиток еко-готельного бізнесу є перспективним напрямом для України, адже в країні є значна кількість територій придатних для зведення еко-готелів, порівняно низький рівень індустріалізації певних територій, наявний попит на еко-послуги як серед внутрішніх, так й іноземних туристів. Тож, припускаємо,

що Україна має усі передумови для успішного функціонування сертифікованих еко-готелів у середовищі, яке відповідає екологічним вимогам.

3.2 Розробка програми підвищення екологічного менеджменту

Готельна індустрія є складовою сфери послуг, яка в наш час розвивається швидкими темпами. За наявності великої кількості пропозицій на ринку готельних послуг панує жорстка конкуренція. У боротьбі за споживача управління готелів змушене розробляти стратегії своєї діяльності, щоб запропонувати такий продукт, який би найповніше задовольняв потреби і очікування клієнтів, був унікальним та кращим за інші. Тому сьогодні засоби розміщення починають використовувати новий метод залучення споживачів – впровадження концепції «екологічний готель», яка є особливо актуальною в період світових екологічних та економічних криз. Еко-готелі мають на меті зберігати здоров'я гостей, раціонально використовувати природні ресурси та позиціонують себе як такі, що несуть відповідальність за вплив підприємства на навколишнє природне середовище.

Проаналізуємо конкурентне середовище, в якому функціонують екологічні готелі м. Львова. Це місто вважається одним із найпопулярніших туристичних міст України. У Львові працюють три готелі, що пройшли екологічну сертифікацію Green Key і у всіх цих готелях майже однаковий спектр екологічних впроваджень і послуг. Нині у світі є поширена практика «Безпаперового гостя» – скорочення використання паперу на гостя шляхом впровадження електронних підписів на реєстраційних картках, надсилання рахунків на електронну пошту замість друкованого екземпляру та надання всієї необхідної інформації через мобільні додатки, сайти та електронну пошту.

Мережа готелів Reikartz Hotel Group незабаром вже планує запровадити цю програму та поселяти гостей по електронній версії паспорту у додатку Дія.

Особливим пріоритетом у філософії компанії Reikartz є висока клієнтоорієнтованість. Тому вони намагаються покращувати їх рівень обслуговування і сервісу, щоб у клієнтів залишилися лише приємні спогади про перебування у готелях їхньої мережі.

І саме тому, компанія Reikartz офіційно заявляє, що скоро гостям більше не потрібно буде носити з собою паперові документи, достатньо лише буде показати на стійці рецепції додаток Дія із попередньо завантаженими туди особистими даними.

Програма «Безпаперового гостя» («paperless») робоче середовище, в якому використання паперу усунене або значно зменшене, шляхом перетворення документів та інших паперів у цифрову форму документації. Прихильники стверджують, що «Перехід до безпаперової форми» значно заощаджує гроші, підвищує продуктивність, економить простір, робить листування та обмін інформацією легшими та скорішими, а збереження особистої інформації більш безпечнішим, і це у свою чергу допомагає довкіллю. [18]

В Україні цей термін є відносно новим, тільки у липні 2021 року Верховна Рада України ухвалила закон про режим "без паперів". За законопроект №5495 "Про особливості надання електронних публічних послуг" у другому читанні проголосували 238 народних депутатів. Основна мета paperless - державні органи в Україні не зможуть вимагати паперові документи, довідки та посвідчення, якщо інформація є в державних реєстрах.

Безпаперова реєстрація. Запровадивши в готелі Reikartz Medieval Lviv безпаперову реєстрацію, або як її ще називають – «Paperless check-in», гості на стійці реєстрації зможуть заповнювати та перевіряти свої дані на планшеті, а ця проста концепція «натисни та переглянь» потім зафіксується у вигляді цифрового документа, що усуне необхідність у друкованих реєстраційних картках, після чого дані гостей автоматично підключаються безпосередньо до бази.

Після запровадження безпаперової реєстрації ефективність реєстрації значно зросте, а зберігання реєстраційних карток разом з особистою

інформацією гостей більше не буде проблемою безпеки. Одне лише це нововведення дозволить скоротити час реєстрації на 40%.

Безпаперовий електронний підпис. Запровадивши систему безпаперового електронного підпису або «Paperless E-sign», це буде означати, що форми повноважень, а також контракти на продаж і конференції будуть надсилатися клієнтам на підпис у цифровому вигляді. Клієнти зможуть авторизувати контракти та стягувати плату без додаткових кроків: друкування, сканування, надсилання електронною поштою чи факсом документів назад до готелю. Завдяки e-sign клієнти зможуть натиснути та підписати документ на будь-якому пристрої за лічені секунди, що значно скоротить терміни виконання угоди з декількох робочих днів до того, щоб отримати готові угоди протягом кількох хвилин, а також скоротить використання паперу.

Безпаперова оплата. З безпаперовою оплатою або «Paperless payment» персонал готелю зможе надсилати платіжний токен, щоб зберегти його в бронюванні гостя та підтвердити всі кредитні картки, по суті виключивши будь-яку паперову роботу вручну. Ця технологія токенизації дозволить властивостям використовувати захист банківського рівня та використовувати безпечні способи обробки кредитних карток, не відкриваючи повну інформацію гостей.

Цей більш ефективний процес також покращить точність кредитної картки. Завдяки платіжному шлюзу, який перевіряє всі кредитні картки, він запобігає втраті доходу від підроблених карток або даних. Безпаперова оплата призведе до значного скорочення друку на 30-40%, опираючись на практику інших готелів світу, які вже давно запровадили цю систему. [14]

Отже, оскільки ця програма є відносно новою, а в Україні поки що немає такої практики «Безпаперового гостя» в готелях, готель Reikartz Medieval Lviv, запровадивши цю систему, по-перше, не матиме конкурентів, а по-друге, зможе стати одним із перших готелів, в якому почнуть використовувати програму «paperless».

Тепер перейдемо до електрокарів, електромобілі користуються у світі великою популярністю, так мають велику кількість переваг в порівнянні з

бензиновими авто. Світовий ринок електрокарів розвивається постійно, практично в кожній розвиненій країні налагоджена мережа заправок, в яких можна швидко і без проблем зарядити акумулятор. [20]

Електромобіль – це автомобіль, що приводиться в рух електродвигуном, який живиться від акумулятора, а не двигуном внутрішнього згорання. Отже, електромобіль слід відрізнити від автомобіля з двигуном внутрішнього згорання, що використовує паливо, а також від тролейбуса, оскільки тролейбус повинен бути постійно під'єднаним до контактної мережі для живлення електроенергією, а отже він може рухатися лише в межах наявної для нього інфраструктури. [32]

Існує така думка, що зарядити електромобіль дуже важко, але це лише помилка. Перевагою електромобілів є те, що «заправити» їх можна від будь-якої електромережі: будь це спеціально зарядна станція або звичайна домашня розетка з напругою понад 200В. [20]

Повністю усунувши викиди пересувними джерелами вуглекислого газу в атмосферу одразу дозволило б скоротити обсяги викидів парникових газів України на 2,65% порівняно з 1990 роком. Досягнення такого скорочення означало б повну відмову від двигунів внутрішнього згорання і перехід на використання більш екологічно чистого транспорту, такого як електромобіль. Електромобіль має достатньо переваг перед звичайними автомобілями, серед яких слід виділити наступні:

- 1) екологічно чистий вид транспорту (відсутність емісії газів та інших викидів у атмосферу);
- 2) простота конструкції (всього лише одна деталь, що приводить електромобіль у рух – електродвигун);
- 3) простота управління та дешева експлуатація (відсутність коробки передач та мастил до неї, відсутність двигуна внутрішнього згорання та мастил, фільтрів і ременів до нього, відсутність різного виду насосів тощо);
- 4) енергоефективність (коефіцієнт корисної дії паливного двигуна – 16%, а коефіцієнт корисної дії електродвигуна – майже 85%);
- 5) тиха робота (відсутність шумового забруднення);

б) можливість зарядки як на заправці, так і від побутової електромережі (хоча зарядка таким способом може тривати до 6 годин).

До основних недоліків належать:

- 1) час зарядки довший ніж час заправки;
- 2) низький запас ходу у разі подорожей на великі відстані та при низьких температурах повітря;
- 3) необхідність утилізації акумуляторів, які містять токсичні метали (наприклад, свинець, літій, ртуть, цинк та інші), що негативно впливають на живі організми, забруднюючи воду й повітря. [32]

Якими привілеями користуються електромобілі в Україні? Електромобілі в Україні мають величезну підтримку у держави, а їх вартість приваблива для наших громадян. Це пояснюється пільгами для покупки або ввезення зеленого транспорту. Покупці електромобілів звільнені від сплати ПДВ, а це — 20% від його ціни, а також від митних платежів.

Ідея пільг для зеленого транспорту була запозичена з європейських країн, де користувачі електромобілів мають більш широкі привілеї. Це, наприклад, безкоштовна стоянка на парковці або знижка на пересування по платних дорогах. Такими пільгами користуються водії в Норвегії та Німеччині.

Варто зазначити, що "зелені" автомобілі набагато економніші за бензинові і дизельні. Один кілометр на електрокарі в середньому коштує близько 25 копійок, а якщо заряджатися на безкоштовних зарядках, то в цю ціну включаються тільки амортизаційні витрати. А заряду навіть найдешевшого авто вистачає на 150 км влітку і 90 км — взимку.

За даними порталу "Укравтопром", 91% куплених українцями легкових електромобілів у 2019 році були б/в. Лідерські позиції на вторинному ринку займає Nissan Leaf. Його середня ціна — 12-15 тисяч доларів.

За ним слідують TESLA Model S, BMW i3, FIAT 500e, VOLKSWAGEN E-Golf, RENAULT Zoe, MERCEDES-BENZ B -Class Electric Drive, TESLA Model X, CHEVROLET Bolt, JAGUAR I-Pace.

Зарядна інфраструктура не встигає за кількістю автомобілів, але тільки тому, що електромобілі з'явилися відразу і у великій кількості. Обивателю з великого міста України може здатися, що електропарковки з зарядками є на кожному кроці. Це пояснюється обов'язковою вимогою облаштувати електричними зарядками не менше 5% машиномісць на паркувальних майданчиках, однак, за планами до 2030 року всі 100% машиномісць на стоянках в Україні повинні бути оснащені електрозарядками. [13]

Електромобіль потребує більших капіталовкладень на початку, але має низьку вартість використання і нині, все більше і більше людей, обираючи собі нову машину, купують саме електромобіль. Установивши зарядну станцію для електрокарів на території готелю це дасть змогу по-перше, зменшити обсяги забруднення атмосферного повітря, а по-друге, залучити більше гостей.

3.3 Економічне обґрунтування ефективності удосконалення системи екологічного менеджменту

Розглянемо потенціальні можливості запровадження поширеної практики «Безпаперового гостя».

Paperless – це сервіс для компаній та підприємців, що забезпечує документообіг в електронній формі.

Paperless економить час: не потрібно вручну підписувати паперові примірники документів і очікувати на їх пересилання – електронно-цифровий підпис дозволяє миттєво їх підписати і доставити адресату.

Paperless економить кошти: з ним не буде витрат на друк, зберігання документів та кур'єрські послуги – документи надсилаються так само легко, як електронні листи.

Paperless економить місце: з ним не потрібні численні шафи та папки для зберігання документів – всі документи чітко структуровані і надійно збережені.

Першим необхідним кроком у запровадженні системи «Paperless» є закупівля програмного забезпечення.

Folderit Ltd – це естонсько-німецький постачальник програмного забезпечення для управління документами, створений у 2014 році з метою забезпечення кращого досвіду роботи з документацією. В переліку послуг є щомісячні та річні пакети, підписки та проекти налаштування (включаючи локальну установку) для великих підприємств.

Переваги та можливості ПЗ Folderit Ltd:

- Спільний доступ для груп користувачів або за загальнодоступним посиланням;
- Потужний пошук інформації за допомогою оптичного розпізнавання тексту;
- Автоматизація робочого процесу;
- Зручне об'єднання файлів;
- Нагадування про певні події;
- Резервне копіювання та доступ на будь-якому пристрої;
- Безпечність та надійність. [43]

Таблиця 3.2

Стаття витрат для реалізації проекту «Безпаперовий гість»

№	Стаття витрат	К-сть, шт	Сума витрат, тис. грн
1.	Спеціалізоване програмне забезпечення	1	30,75
2.	Устаткування і оргтехніка	1	11,00
Всього:			41,75

Джерело: розроблено автором

Вартість щомісячної підписки буде коштувати 89 євро/місяць, що в рік становитиме 1068 євро, а вартість щорічної – 961 євро/рік. Офіційний валютний курс гривні до євро становить 1€ = 32 ₴. А отже, обравши щорічну підписку можна заощадити 10%.

Скорочення використання паперу матиме не тільки екологічний аспект, а й економічний. Для прикладу, в середньому 1 пачка паперу для принтеру коштує

215 грн. Якщо використовувати 20 пачок в місяць, то в рік витрати на офісний папір становитимуть 51,6 тис. грн.

Відповідно скоротивши витрати офісного паперу хоча б вдвічі тільки за рахунок даного ресурсу можна прогнозувати економію в 25,8 тис. грн на рік. Зменшення «паперових витрат» логічно призведе до економії ресурсів.

Переваги для бізнесу:

- Безпаперова реєстрація, безпаперовий електронний знак, безпаперові платежі — підвищення точності та ефективності;
- 40% скорочення часу реєстрації;
- Скорочений час виконання угоди з декількох робочих днів до всього кількох хвилин;
- Зниження витрат на друк на 50%;
- Підвищення продуктивності роботи домашнього господарства на 80%.

Отже, після запровадження системи «Paperless» в готелі Reikartz Medieval Lviv значно знизяться паперові витрати та витрати на друк, підвищиться ефективність та точність, скоротиться час реєстрації, підвищиться продуктивність, що призведе до економії коштів, часу та місяця для зберігання паперових документів.

Тепер розглянемо економічну ефективність впровадження зарядних станцій для електромобілів. Електромобілі – порівняно нове рішення в автопромисловості, але їх популярність зростає з кожним роком. Концепція електрокарів повинна знизити шкідливий вплив транспортних вихлопів на атмосферу. Але це не всі плюси.

- Скорочення витрат. Машина на електричному акумуляторі дозволяє заощадити на паливі. А паливні витрати – одні з основних при утриманні автомобілів.
- Простота обслуговування. Тут немає масла, свічок і багатьох інших потенційно «проблемних» елементів, які потрібно регулярно міняти, прочищати, оглядати.

- Зниження шуму. Електродвигуни тихо і плавно розганяються. І набирають значне прискорення.
- Вартість. Електрокари давно вже доступні. Їх дешевше утримувати та обслуговувати. І для них часто діють спеціальні програми і знижки.
- Різноманітність. Чим вища популярність – тим більше нових моделей з'являється з року в рік.
- Безпека. Електромобілі переважно оснащені максимально сучасними системами. А при зіткненні датчики просто відключають акумулятор. Це запобігає отриманню серйозних травм.
- Мода. Зараз електрокари в тренді. Все більше знаменитостей віддають перевагу саме їм. Це важливий нюанс для тих, хто полюбляє тримати руку на пульсі. [42]

Хоча електромобілів на дорогах вже мільйони, часом водіям важко зрозуміти різницю між зарядними станціями, стандартами заряджання та роз'ємами, а також оцінити переваги кожного.

Існує два стандарти заряджання: АС (alternating current - змінний струм) та DC (direct current - постійний струм). Змінний струм (АС) надходить з мережі, наприклад, з побутової розетки, а постійний струм (DC) накопичується у батареї. [41]

Таблиця 3.3

Основні особливості процесів заряджання АС та DC

	Тип заряджання	
	АС заряджання	DC заряджання
Порядок дій	Приїхати з власним кабелем - під'єднатись до зарядки - можна іти по справах, поки авто зарядиться.	Приїхати до зарядної станції (кабель приєднаний до станції) - під'єднати авто - швидко зарядитись - залишити місце заряджання.
Типи конекторів	Тип 1, тип 2.	CHAdeMO, CCS.
Потужність заряджання	Від 7 кВт (1 фаза) до 22 кВт (3 фази).	Від 50 кВт (більшість DC зарядок) до 400 кВт (максимум, який цей формат наразі підтримує).

Зарядний кабель	Тип 1 - тип 2 або тип 2 - тип 2 (у зарядного пристрою завжди роз'єм тип 2).	Не потрібен (приєднаний до станції).
Процес заряджання	Мережа - AC зарядна станція - бортовий зарядний пристрій електромобіля - батарея електромобіля.	Мережа - DC зарядна станція - батарея електромобіля (омінаючи бортовий зарядний пристрій).

Джерело: [41]

AC та DC зарядні станції також мають різні протоколи блокування кабеля. У DC пристроях кабелі приєднані до станції, тоді як в AC пристроях вони блокуються автомобілем під час заряджання (це допомагає запобігти викраденню кабеля). У більшості випадків водії повинні використовувати власний зарядний кабель, але деколи локація заряджання може надати його за наявності.

На прикладі Nissan Leaf та Tesla Model S 75D розглянемо приблизний час заряду електромобіля.

Ємність батареї Nissan Leaf складає 24 кВт/год.

- зарядка Nissan Leaf для пробігу в 100 км, оснащеного модулем, що забезпечує максимальне споживання батареї до 6,6 кВт, займе близько 3 годин. Пробіг на одній зарядці Nissan Leaf складає близько 130 км.
- в разі оснащення електромобіля модулем з максимальною потужністю до 3,3 кВт - період зарядки буде в два рази більше, тобто близько 6-7 годин.
- швидка зарядка Nissan Leaf на більш потужній зарядній станції SuperCharger не завжди можлива, оскільки не всі Nissan Leaf укомплектовані портом швидкої зарядки CHAdeMO. Але, в разі можливої прискореної зарядки, Leaf можна зарядити за 30 хвилин, при потужності зарядки 50 кВт.

Ємність батареї Tesla Model S 75D складає 75 кВт/год.

- зарядка Tesla Model S 75D від Tesla Wall Connector складатиме 4 години, за умови підтримки зарядним пристроєм Tesla підключення до 3-фазної мережі. Але, час зарядки залежить від можливості мережі та виду зарядного пристрою Tesla.

- при зарядках від зарядної станції, наприклад Schneider Electric з потужністю струму 22 кВт, Tesla Model S 75D зарядиться за 3 години.
- від Supercharger або CHAdeMO за 1,5 години.

Чим відрізняється швидкісна зарядка від звичайної. На відміну від автомобілів з ДВЗ, які можуть залити повний бак бензину менш ніж за 5 хв, електромобілі заряджаються значно довше. Проте завдяки розвитку швидкісних зарядних станцій, час зарядки електромобіля може зрівнятися із часом заправки автомобіля з ДВЗ.

Швидкісна зарядка - це процес зарядки акумулятора електромобіля прямим струмом (DC) з допомогою швидкісної зарядної станції.

Швидкісні зарядні станції - це потужні та дорогі електроустановки, які дозволяють заряджати електромобіль великими потужностями, зменшуючи час зарядки до 10 разів.

Швидкісні зарядки переважно встановлюють на трасах між містами, або у великих містах. Найпоширеніший Nissan Leaf на таких зарядках може зарядитися на 80% всього за 20 хв.

Хоча заряджатися на швидкісних станціях зручніше, проте вартість кіловат-години там дещо вищі: на швидкісній зарядній станції 1 кВтг коштує приблизно 8 грн.

Звичайна зарядка - це процес зарядки акумулятора електромобіля змінним струмом (AC) від звичайної розетки або нешвидкісної зарядки.

Вартість зарядки на станціях 2-рівня (не швидкісних) - нижча ніж на швидкісних станціях, оскільки вартість самої зарядної станції нижча в 10-20 разів.

Проте процес зарядки займає значно більше часу та напряду залежить від бортового інвертора електромобіля (від 3,3 до 43 кВт).

Вартість зарядки на не швидкісній зарядці у платних мережах обходиться десь у 5 грн за 1 кВтг.

Вартість зарядки від власної розетки (зарядної станції) обходиться згідно договору щодо електропостачання:

- для приватних домогосподарств (вдень) - 1,68 грн за 1 кВтг;
- для приватних домогосподарств (нічний тариф) - 0,84 грн за 1 кВтг;
- для юр.осіб (напр біля вашого офісу) - бл. 3 грн за 1 кВтг.

Щоб було наглядніше, далі буде пораховано вартість зарядки акумулятора від 0 до 100% для двох найпопулярніших електромобілів: Nissan Leaf та Tesla Model S. [39]

Таблиця 3.4

Вартість зарядки на прикладі Nissan Leaf та Tesla Model S

Зарядка електромобіля Nissan Leaf		
Місце зарядки	Вартість зарядки акумулятора від 0% до 100%, грн	Вартість пробігу за 100 км, грн
DC	192	150
AC	120	94
Зарядка електромобіля Tesla Model S		
Місце зарядки	Вартість зарядки акумулятора від 0% до 100%, грн	Вартість пробігу за 100 км, грн
DC	480	176
AC	300	110

Джерело: [39]

Для порівняння, автомобіль з ДВЗ, станом на сьогодні, витрачає близько 240 грн на 100 км пробігу.

Тому, навіть якщо заряджатися лише на дорогих швидкісних зарядних станціях - вартість 100 км пробігу на електромобілі буде все одно меншою, ніж на автомобілі з ДВЗ.

Як і будь-яка інша справа, заправка електромобілів вимагає реєстрації. Даний процес займає трохи більше часу і вимагає більше зусиль. Зате очевидним плюсом є те, що засновники відповідають за дії фірми лише в межах статутного капіталу.

Як правило, електроенергію для фізичних осіб постачають значно за меншими цінами (близько однієї, або двох гривень за кіловат). Що ж стосується

електроенергії для юридичних осіб, то її середня вартість становить близько чотирьох гривень.

Розрахунки на 100 кіловатах:

- 1) 4 грн. x 100 кіловат = 400 грн. за 100 кіловат (Юрособа);
- 2) 1,5 грн. x 100 кіловат = 150 грн. за 100 кіловат (Фізособа).

Однозначно – самостійна реєстрація на ринку електроенергії дасть більше можливостей для оптимального ведення бізнесу. Але потрібно все зробити юридично грамотно. Для цього необхідно:

- Отримати ліцензію на продаж електроенергії;
- Включити компанію в ринок електричної енергії України;

Підбір устаткування для електрозаправки. Звичайно, можна купити недорогу зарядну станцію за 60-70 тисяч гривень. Однак, час підзарядки електромобіля від такого пристрою складе кілька годин. В результаті для того, щоб акумулятор зарядився на всі 100%, може знадобитися 7-8 годин.

Швидкі зарядні термінали, або «суперчарджери», як їх уже встигли охрестити в народі, з оперативною підзарядкою електрокара впораються набагато краще – достатньо буде 20-30 хвилин. Їхні потужності (від 50 кВт) в принципі вистачить, щоб час очікування клієнта був нетривалим. Вартість такого обладнання при цьому буде вже куди вище – від мільйона гривень. У таких варіантів є, втім, своя «зворотна сторона медалі» – часте використання прискореної заправки може негативно позначитися на ресурсі недешевого акумулятора електрокара.

В будь-якому випадку, оптимально буде передбачити на електрозаправці зарядні станції двох типів:

- 1) Звичайні 10-30 кВт для j1772/Mennekes, повна зарядка автомобіля триває 2-3 години;
- 2) Supercharger 20, 40 кВт для CHAdeMO/CCS, де повна зарядка здійснюється за проміжок часу від 20 хвилин до 2 годин, все залежить від ємності батареї та моделі авто.

Вибір місця розташування для електро-АЗС. Тривалість «зарядки» електромобіля струмом зумовлює і необхідність вибору відповідного місця розташування для електрозаправки. Основа успіху – це щільний автомобільний потік і вакуум по місцях швидкої зарядки в цьому районі. Станція повинна знаходитися в зоні прямої видимості. Це зрозуміло: якщо людина станцію не бачить, то їй складно її знайти. В пріоритеті місця з великим трафіком, де клієнту буде чим зайняти себе на час заправки.

Оптимальний варіант розташування електрозаправки – там, де власник електромобіля апріорі проведе кілька годин, тому установивши зарядку на території парковки готелю, власник авто зможе поселитися у готелі, а вільний час провести, відпочиваючи у номері або насолоджуючись асортиментом додаткових послуг готелю.

Вибір постачальників обладнання. Купити обладнання для заправки електромобілів можна як в Україні, так і за кордоном. Сьогодні, випуском зарядного механізму зайняті в багатьох країнах, в тому числі і в нас: в Україні він випускається під маркою E-line. Також у продажу можна знайти представників Японії – CHAdEMO, Фінляндії та США – Tesla. При бажанні можна зайнятися імпортом самому, замовивши зарядні станції з Китаю, або США: саме ці країни є одними з лідерів з випуску електрозаправок. Вище перераховані виробники звертають особливу увагу на якість і довговічність: електрозаправні станції, як правило, мають термін експлуатації не менше 20 років.

Особливу увагу варто звернути на спосіб оплати. Витратитися на персонал, який буде постійно перебувати на електрозаправках, сенсу немає. Оптимальним варіантом стане термінал для оплати банківською картою.

Не варто забувати і про захист від несприятливих погодних умов. Як правило термінали для зарядки електромобілів володіють різними ступенями захисту. Основні рівні захисту – IP54 і IP56. Обидва з них дозволяють не турбуватися через дощі і намокнення. Для захисту від вандалів в будь-якому випадку обов'язково встановити камеру відеоспостереження за заправкою.

Фінансові показники електрозаправки: дохід, рентабельність та термін окупності.

Розглянемо основні фінансові показники при відкритті електрозаправки. Звичайно, основні витрати підуть на закупівлю безпосередньо самого обладнання. У нашому випадку будемо відштовхуватися від вартості 3 терміналів моделі Mode 3 одного з найвідоміших постачальників обладнання в Україні – компанії E-line. [19]

Таблиця 3.5

Стаття витрат для реалізації проекту зарядних станцій для електромобілів

№	Стаття витрат	К-сть, шт	Сума витрат, тис. грн
1.	Устаткування для електрозаправки	3	315
2.	Платіжний термінал	1	6
3.	Система відеоспостереження	1	7
4.	Устаткування і оргтехніка для віддаленого офісу	2	18
5.	Спеціалізоване програмне забезпечення	1	11
Всього:			357

Джерело: розроблено автором

Для розрахунків рентабельності електрозаправки необхідно виходити з багатьох параметрів.

Станції зарядки електромобілів затребувані не всю добу безперервно – показники по завантаженню коливаються від 5 до 35%. Візьмемо середнє значення: в такому випадку електрозарядка буде віддавати енергії приблизно на 200 кВт. Різниця між закупівлею і перепродажем енергії – приблизно в 3 рази.

Валовий оборот однієї станції в районі 50-60 000 гривень в місяць. Звідси потрібно ще відняти вартість спожитої електроенергії і всі супутні витрати. Тому середній прибуток, який здатен генерувати бізнес на електрозаправках в поточних реаліях – 15-17 000 гривень щомісяця.

Ще одна особливість – близько 82% обороту формують корпоративні клієнти. За прогнозами експертів, через 3-4 роки це співвідношення змінюватиметься і частка приватних зростатиме.

Звідси, за приблизними підрахунками, враховуючи індекс зростання кількості електрокарів в Україні, період окупності електрозарядки становитиме приблизно 4 роки.

Далі розрахуємо окупність проектів у натуральному виразі, визначивши, скільки номеро-діб треба продати додатково, аби окупити витрати на реалізацію проектів, спираючись на показники 2019 року, адже він був більш стабільним, а завантаженість готелю була у межах норми. В 2020, через пандемію коронавірусу показники суттєво змінилися, порівнюючи з даними за попередній період.

Розрахуємо окупність у натуральному виразі за формулою:

Валовий прибуток від операційної діяльності / кількість номеро-діб наданих.

$$7075,6 \text{ тис.грн} / 9160 \text{ номеро-діб} = 772 \text{ грн.}$$

Далі розрахуємо скільки додатково номеро-діб треба продати, щоб окупити витрати на реалізацію проектів за формулою:

Окупність витрат для реалізації проекту / окупність у натуральному виразі.

357 тис.грн. / 772 = 462 номеро-доби – для проекту зарядних станцій для електромобілів.

$$41,75 \text{ тис.грн.} / 772 = 54 \text{ номеро-доби} – \text{ для проекту «Безпаперовий гість»}.$$

Таблиця 3.6

**Прогнозні показники економічного ефекту реалізації проекту
«Безпаперовий гість»**

№	Показники	Одиниця виміру	Значення
1.	Одноразові витрати на реалізацію проекту	тис. грн	41,75
2.	Прогноз щомісячної економії	тис. грн	2,15
3.	Термін окупності	рік	1,6

Продовження таблиці 3.6

4.	Окупність проекту у натуральному виразі	ноmero-доби	54
5.	Економічний ефект	тис. грн	9,85

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи прогнозні показники економічного ефекту від реалізації проекту бачимо, що прогноз щомісячної економії складатиме 2,15 тис. грн, термін окупності – 18 місяців, а річний економічний ефект сягне 9,85 тис.грн. Проект розрахований на 2 роки, тому починаючи з 19-го місяця він стане прибутковим. Для фінансування проекту достатньо збільшити кількість наданих послуг на 54 номеро-доби, тобто на 0,5 %.

Таблиця 3.7

Прогнозні показники економічного ефекту реалізації проекту зарядних станцій для електромобілів

№	Показники	Одиниця виміру	Значення
1.	Одноразові витрати на реалізацію проекту	тис. грн	357
2.	Термін окупності	рік	4
3.	Окупність проекту у натуральному виразі	ноmero-доби	462

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи прогнозні показники економічного ефекту від реалізації проекту, термін окупності становитиме 4 роки. Для фінансування проекту достатньо збільшити кількість наданих послуг на 462 номеро-доби, тобто на 4,6 %.

Висновки до розділу 3

В Розділі 3 розглянуто систему удосконалення екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного типу. Запропоновано пропозиції щодо оптимізації технології та організації надання послуг в готелі Reikartz Medieval Lviv, серед яких були: сортування сміття, система «Безпаперового

гостя», використання альтернативних джерел енергії, пропаганда еко-підходу до шведського столу, надання чистої води в скляних кулерах на кожному поверсі, заміна пластикових карток-ключей та зарядна станція для електрокарів на території готелю.

Після чого, вирішено, що для готелю «Reikartz Medievale Lviv» найбільш ефективними, вигідними та найголовніше, оскільки готель є збитковим - дешевими будуть такі еко-тренди, як програма «Paperless» та зарядна станція для електрокарів на території готелю, оскільки, ці тренди не вимагають великих затрат та можуть бути реалізовані якнайшвидше. Всі інші екологічні тренди можна буде запровадити та реалізувати з часом, як в готелі «Reikartz Medievale Lviv» буде налагоджений фінансовий стан.

Наостанок, надано економічне обґрунтування ефективності удосконалення системи екологічного менеджменту, що дало змогу зробити висновок: реалізуючи ці два проекти - «Безпаперовий гість» - зменшення використання паперу в готелі, та зарядну станцію для електромобілів, одноразові витрати на їх реалізацію всього становитимуть 398,75 тис. грн. Період окупності проектів, тобто час, необхідний для отримання такої суми грошового потоку, який дасть змогу окупити всі капітальні витрати, для першого проекту становить 1,6 років, а для другого - 4 роки.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Екологічний менеджмент - це така система управління, за якої дотримуються всіх принципів сталого розвитку, використовуються раціональні методи захисту навколишнього природного середовища від негативного впливу людської діяльності. Екологічний менеджмент є однією із основних складових сталого розвитку, це запорука здорового навколишнього середовища, основа сталого розвитку як України, так і всього світу.

Аналізуючи потенціал екологічного менеджменту в системі управління підприємством готельного господарства, ми визначили, що впровадження екологічної політики буде мати не лише позитивні наслідки для самого підприємства, а й для зовнішнього середовища в цілому. Адже така політика допомагає зменшити негативний вплив на довкілля та здоров'я людей. Тому екологічний менеджмент в готельному бізнесі є не лише дієвим засобом підвищення ефективності діяльності підприємства, а й важливим інструментом формування екологічної культури у розвитку суспільства.

Дослідивши світовий досвід щодо екологізації послуг в готелях, можна зробити висновок, що на сьогодні екологізація готельної індустрії стрімко розвивається у світі та в Україні зокрема. Дедалі більше готелів намагаються використовувати екологічно безпечні матеріали в інтер'єрі та обладнанні, застосовувати "безвідходні" технології, екологічно чисті продукти і напої у ресторани. Для деяких готелів екологія перетворилася на концепцію їх діяльності, позитивними наслідками якої і скорочення собівартості готельних послуг, підвищення туристичної привабливості готелю, надає конкурентні переваги на туристичному ринку, підприємства готельного господарства України наближаються до європейського рівня.

Оцінивши структуру номерного фонду, можна зробити висновок, що ціни на номери в готелі «Reikartz Medievale Lviv» є доволі сприятливими і доступними та відповідають кількості місць і площі.

Визначивши організаційну структуру та характеристику основних служб готелю, можна зробити висновок, що в готелі «Reikartz Medievale Lviv» використовується лінійний тип організаційної структури, тобто на даному підприємстві здійснюється процес управління єдиним господарським механізмом.

Визначивши розподіл функцій управління всередині підприємства, робимо висновок, що кожна посада в готелі є дуже важливою та затребуваною, а кожен працівник готелю повинен вміти зберігати доброзичливість і привітність у спілкуванні з людьми, вміти вести бесіду, ясно і коректно відповідати на запитання, толерантно ставитись до звичаїв, традицій і національних особливостей інших народів та мати відповідний вигляд.

Проаналізувавши показники експлуатаційної програми готелю, бачимо, що показники відрізняються за перший та другий роки, плановий дохід від реалізації місце-діб з абсолютним відхиленням в -4747 та відносним відхиленням в -27,1 % показує, що показники експлуатаційної програми готелю зменшилися.

Аналізуючи основні економічні показники діяльності «Reikartz Medievale Lviv», враховуючи абсолютне та відносне відхилення, було визначено, що показники за звітний період (2020) суттєво змінилися, порівнюючи з даними за попередній період (2019). Результати операційної діяльності у 2019 році були стабільні, завантаженість готелю була у межах норми, але готель не вийшов на окупність через великі фінансові витрати, це питання планувалося вирішити в 2020 році, однак, через пандемію коронавірусу та введення карантинних заходів це було неможливим. Адже спалах COVID-19 в усьому світі, а в тому числі і в Україні суттєво вплинув на туристичну галузь. Цей вплив носить як економічний, так і соціальний характер, зачіпаючи засоби існування працівників туризму, транспорту і постачальників, а також їхніх сімей і цілих громад.

Оцінивши показники фінансового стану підприємства, враховуючи абсолютне та відносне відхилення, можна зробити висновок що показники рентабельності витрат у 2020 році зменшилися, така сама ситуація і з

рентабельністю валового прибутку. Адже спалах COVID-19 в усьому світі, а в тому числі і в Україні суттєво вплинув на туристичну галузь.

SWOT-аналіз діяльності підприємства показав, що у готелі «Reikartz Medievale Lviv» присутні як сильні, так і слабкі сторони, однак, сильних сторін набагато більше, з яких виділяються: позитивний імідж на ринку, молодий і перспективний колектив, фокусування на споживачеві, висока якість і рівень надання послуг, зручне місце розташування та широкий асортимент послуг, що свідчить про ефективну стратегію роботи компанії. У готелі наявні також певні загрози, але є можливості звести до мінімуму ризику невдачі.

Порівнюючи ведення еко-менеджменту в готелі «Reikartz Medievale Lviv» та «Дністер Прем'єр Готель», ми зробили висновок, що обидва готелі мають міжнародний еко-сертифікат Green Key і в обох готелях застосовано досить багато принципів еко-менеджменту, однак, в готелі Reikartz Medievale Lviv запроваджено більше еко-послуг, що підтверджують статус готелю, тому він має більшу перевагу на ринку послуг серед готелів Львову.

Проаналізувавши сучасний стан впровадження принципів екологізації в готелі «Reikartz Medievale Lviv», ми визначили, що в готелі вже запроваджено кілька еко-послуг, однак ми запропонували ще ряд заходів, щодо оптимізації технології та організації надання послуг, серед яких були:

- 1) Сортування сміття, що призведе до покращення екологічної ситуації, економії ресурсів, можливості багаторазового використання відходів, економії коштів, зниженню негативного впливу на навколишнє середовище.
- 2) «Paperless», що спричинить скорочення використання паперу, позитивно відобразиться на збереженні екосистеми та зменшить витрати на закупівлю паперу.
- 3) Використання альтернативних джерел енергії, що не буде приносити шкоди для природи, матиме тривалий час експлуатації та скоротить споживання природних ресурсів.
- 4) Пропаганда еко-підходу шведського столу – знизить органічні відходи.

- 5) Надання чистої води в скляних кулерах на кожному поверсі, що призведе до зменшення використання пластику.
- 6) Заміна пластикових карток-ключей – знизить відходи пластику.
- 7) Зарядна станція для електрокарів на території готелю, що призведе до зменшення обсягів забруднення атмосферного повітря.

Було визначено, що для готелю «Reikartz Medievale Lviv» найбільш ефективними, вигідними та найголовніше, оскільки готель є збитковим - дешевими будуть такі еко-тренди, як програма «Paperless» та зарядна станція для електрокарів на території готелю, оскільки, ці тренди не вимагають великих затрат та можуть бути реалізовані якнайшвидше. Всі інші екологічні тренди можна буде запровадити та реалізувати з часом, як в готелі «Reikartz Medievale Lviv» буде налагоджений фінансовий стан.

Запровадивши програму «Paperless», готель «Reikartz Medievale Lviv», по-перше, не матиме конкурентів, а по-друге, зможе стати одним із перших готелів в Україні, в якому почнуть використовувати програму «paperless», оскільки ця програма є відносно новою і поки що немає широкого використання практики «Безпаперового гостя» в готельних підприємствах.

Встановлення зарядної станції для електрокарів на території готелю дасть змогу, по-перше, зменшити обсяги забруднення атмосферного повітря, а по-друге, залучити більше гостей. Адже, електромобіль потребує більших капіталовкладень на початку, але має низьку вартість використання, і нині, все більше і більше людей, обираючи собі нову машину, купують саме електромобіль.

Витрати, тобто сума інвестицій для реалізації проекту «Безпаперового гостя», становитиме 41,75 тис. грн, куди входять: спеціалізоване програмне забезпечення та устаткування і оргтехніка. А для реалізації проекту зарядних станцій для електромобілів – 357 тис. грн., сюди входять устаткування для електрзарядки, платіжний термінал, система відеоспостереження, устаткування і оргтехніка та спеціалізоване програмне забезпечення.

Аналізуючи прогностні показники економічного ефекту від реалізації проекту «Paperless» ми визначили, що прогноз щомісячної економії складатиме 2,15 тис. грн, термін окупності – 18 місяців, а економічний ефект сягне 9,85 тис.грн. Проект розрахований на 2 роки, тому починаючи з 19-го місяця він стане прибутковим. Для фінансування проекту достатньо збільшити кількість наданих послуг на 54 номеро-доби, тобто на 0,5 %.

Проаналізувавши прогностні показники економічного ефекту від реалізації проекту зарядних станцій для електромобілів, термін окупності становитиме 4 роки. Для фінансування проекту достатньо збільшити кількість наданих послуг на 462 номеро-доби, тобто на 4,6 %.

Отже, реалізуючи ці два проекти - «Безпаперовий гість» - зменшення використання паперу в готелі та зарядну станцію для електромобілів, одноразові витрати на їх реалізацію всього становитимуть 398,75 тис. грн. Період окупності проектів, тобто час, необхідний для отримання такої суми грошового потоку, який дасть змогу окупити всі капітальні витрати, для першого проекту становить 1,6 років, а для другого - 4 роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайченка, В. А. Екологічний менеджмент. *Збірник наукових праць МАУП*, 2006, 168–169.
2. Ніколаєв К. Д. Екологізація та розвиток сільського зеленого туризму в Україні : монографія / К. Д. Ніколаєв. – К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – 153 с.
3. Павленко О.В. Перспективы развития предпринимательства в области экологии и его законодательного регулирования (информационно-аналитический материал) // Проблемы окружающей среды и природных ресурсов: Обзорная информация. — 2003. — № 5. — С. 11.
4. Скиданюк М. М. Історія виникнення екологічного моніторингу. URL: <http://manyava.ucoz/ua>.
5. Шамарина А. В. , А.В. Тамарина, Л.С. Самохина. Экологические технологии в гостиничной индустрии // Успехи современного естествознания. – 2014. – № 9-1. – С. 156–157.
6. Данілов О. М., Погинайко І.В. Еко-маркетингові тенденції в розвитку готельного господарства // *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 633-634 : Географія. – С. 165-168.
7. Мартиненко, В. О. & Машкаров, Ю. Г. Екологічний менеджмент як нова парадигма муніципального управління. Теорія та практика державного управління, 2019 (2), 16-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpdu_2009_2_19.
8. Балахонова О.В., Дячук Т.М., Заїкіна М.В. Бухгалтерський облік готельних послуг // Оцінка перспектив розвитку економічного потенціалу України в XXI ст. : мат. міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 18–19 листопада 2011 р.). – Київ : Київський економічний науковий центр, 2011. – Ч. II. – С. 49–51

9. Залунина О.М., Яцина М.М., Різніченко Н.С., Черниш Р.О. Еколого-економічні особливості використання екскурсійного пневмотранспорту в паркових зонах та в зонах відпочинку. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2017. Вип. 6/2017. Ч. 2. С. 65–70.
10. Cambridge dictionary. // URL:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/environmental-management-system?q=Environmental+management>.
11. Official site of the Global Innovation Index 2013. URL:
<http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=GIHome>.
12. Програма Green Key. URL: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=586776>.
13. "Плюшки" для електрокарів в Україні. Що дають зелені номери. URL:
<https://rubryka.com/article/electric-cars/>
14. Paperless hotel // URL: <https://www.infor.com/blog/welcome-to-the-paperless-hotel-frasers-hospitality-australia>
15. The official site of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (2020) "SAVE FOOD: Global Initiative on Food Loss and Waste Reduction", available at: <http://www.fao.org/save-food/en> (Accessed 10 April 2020).
16. The official site of the Winnow Company (2020), available at: <https://www.winnowsolutions.com> (Accessed 10 April 2020).
17. Travelife. Sustainability in tourism // URL: https://www.travelife.info/index_new.php?menu=home&lang=en.
18. Безпаперовий офіс // URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8
19. Бізнес на електрозаправках в Україні // URL: <https://bizznes.top/biznes-na-elektrozaprvkah/>

20. Eco Leasing. Де швидко зарядити електромобіль в Україні? // URL: <https://ecolease.com.ua/ua/news/de-svidko-zaraditi-elektromobil-v-ukraini-45/>
21. Лукомська А.Є. Досвід зарубіжних країн щодо вдосконалення механізмів державного управління в екологічній сфері у контексті євроінтеграції. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2013/36.pdf.
22. Сотнік В.Ю. Екологічний менеджмент в діяльності підприємств готельного господарства. URL: https://eprints.kname.edu.ua/49639/1/ilovepdf_com-129-130.pdf
23. Матвійчук Н.М. Екологічний менеджмент на підприємстві. URL: http://www.childflora.org.ua/?page_id=66.
24. Абрамова А.Г., Мирошник Ю.А. Еко-тренд в сфері гостинності: економічні та соціальні аспекти. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/84.pdf
25. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства. URL: https://pidru4niki.com/16330826/ekonomika/liniyno-funktsionalniy_tip_organizatsiynoyi_strukturi_upravlinnya_pidpriyemstvom.
26. Менеджмент: поняття та сутність. // URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/15415/>.
27. Основні стандарти екологічного готелю – ISO 14001:2004 «Системи екологічного менеджменту». – С. 11.
28. Офіційний сайт готелю Reikartz Medievale Lviv. URL: <https://reikartz.com/uk/hotels/medievale-lvov/>.
29. Офіційний сайт мережі готелів Reikartz Hotel Group. URL: <https://reikartz.com/uk/>.
30. П'ять кращих еко-готелів світу. // URL: <https://dom.ukr.bio/ua/articles/7617/>.
31. Мілінчук О.В. Переваги екологічної сертифікації готелів в Україні // URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/622/1/322.pdf>

32. Мороз О.І. Переваги та недоліки електромобіля як екологічно чистого транспорту. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/53.pdf>
33. Персонал готелю. URL: <https://vele-rosse.com.ua/ua/articles/kto-vhodit-v-personal-gostinitsy/>.
34. Персонал готелю: компетентність і професіоналізм. 2018. /URL: <http://www.zlotystandard.info>.
35. Годлевська М., Харченко Т. Перспективи впровадження системи екологічного менеджменту на українських підприємствах. *ЛОГОΣ. ОНЛАЙН*. 2019. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.11.html>.
36. Плюси та мінуси електрокарів // URL: <https://ukr-prokat.com/blog/plyusy-ta-minusy-elektrokariv.html>
37. Рекомендації щодо впровадження екологічного менеджменту. Керівництво з виконання критеріїв сертифікації. URL: https://ecolabeling.wordpress.com/certification_how_to/recomendations/.
38. Світові тенденції в закладі готельного господарства. URL: <https://res.in.ua/aktualeniste-seogodni-galuze-gotelenogo-gospodarstva-nabuvaye.html>.
39. Скільки коштує заряджати електрокар в Україні: порівняння Nissan та Tesla. URL: https://faraday.in.ua/electric_cars_news/skilky-koshtuyezaryadyty-elektromobil/
40. Статистичний збірник «Довкілля України». 2018. 190-205. // URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_du2017.pdf.
41. Типи роз'ємів та стандартів заряджання електромобілів // URL: <https://go-tou.com/ua/news/ev-charging-connector-plug-types-and-speed>
42. ТОП еко-ініціатив, які українські готелі можуть використовувати вже сьогодні. URL: <https://ecolog-ua.com/news/top-eko-iniciatyv-yaki-ukrayinski-goteli-mozhut-vykorystovuvaty-vzhe-sogodni>.

- 43.Хмарне програмне забезпечення системи управління документами – Folderit // URL: <https://www.folderit.com/uk/>
- 44.Центр екологічної сертифікації та маркування : офіційний web-сайт. URL: <https://www.ecolabel.org.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Матеріали 88 Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів "Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті", Квітень – Травень 2022 р. – Київ: НУХТ. – Ч.3.

20. Development and implementation of environmental management system at the property

Тетяна Примак, Юлія Заборовець

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Introduction. Environmental management is a management system of the enterprise, fundamentally focused on the formation and development of environmental production and environmental culture of human life. This is a type of management based on the harmony of man's relationship with nature.

Materials and methods. Every day, the international community is increasingly facing environmental problems related to the negative impact of the performance of enterprises in various industries on the environment, and society is increasingly depleting natural resources, thereby endangering its very existence. The main purpose of environmental management is the protection of natural resources, limiting emissions of harmful substances into the atmosphere and aquatic environment, ensuring the normal health of workers, consumers and residents of the area where the company operates.

Results. The introduction of an environmental management system at the enterprise is associated with increased costs for environmental protection. Environmental protection costs - the actual environmental protection costs aimed at preventing or minimizing damage to the quality of the environment, as well as the necessary costs to eliminate the negative consequences (damage) of environmental degradation or compensation for them. The costs of reducing the harmful effects of low quality of the environment on human health and wellbeing are taken into account. Current costs for environmental protection - costs incurred for the maintenance (maintenance and operation) of the object (fixed assets for environmental protection) in working order, and are part of the costs of the current period.

Ecological certification of hotel business establishments in Ukraine is implemented on the basis of the international program of ecological certification of Green Key hotels. The leading aspects that assess the environmental performance of hotel facilities are environmental management at the enterprise, control of water and energy consumption data, waste management, environmental education of employees and guests. Such a certificate has already become an innovative tool to increase attractiveness, so recently the ecological worldview is becoming more common among tourists.

It should be noted that the advantages of Green Key environmental certification are its independence from business structures, and consequently impartiality, which guarantees the hotel an objective assessment. This certificate has already become an innovative tool to increase the attractiveness of tourists, as recently the ecological worldview is becoming more widespread among people, so tourists prefer such companies and brands that share views on the importance of responsibility for environmental protection and the consequences its activities in conditions of limited resources and rational use of nature. Awareness of the company's involvement and relationship with these important aspects of doing business has a significant impact on operating activities, customer loyalty and risk reduction.

Conclusion. Thus, the task of environmental management is to find new ways and approaches to solving environmental problems in production. Environmental management is the key to a healthy environment, the basis of sustainable development of both Ukraine and the world. The use of environmental policy in the hotel management system will have pleasant results for the company itself and for the environment as a whole.

Лінійно-функціональний тип організаційної структури управління готельним підприємством

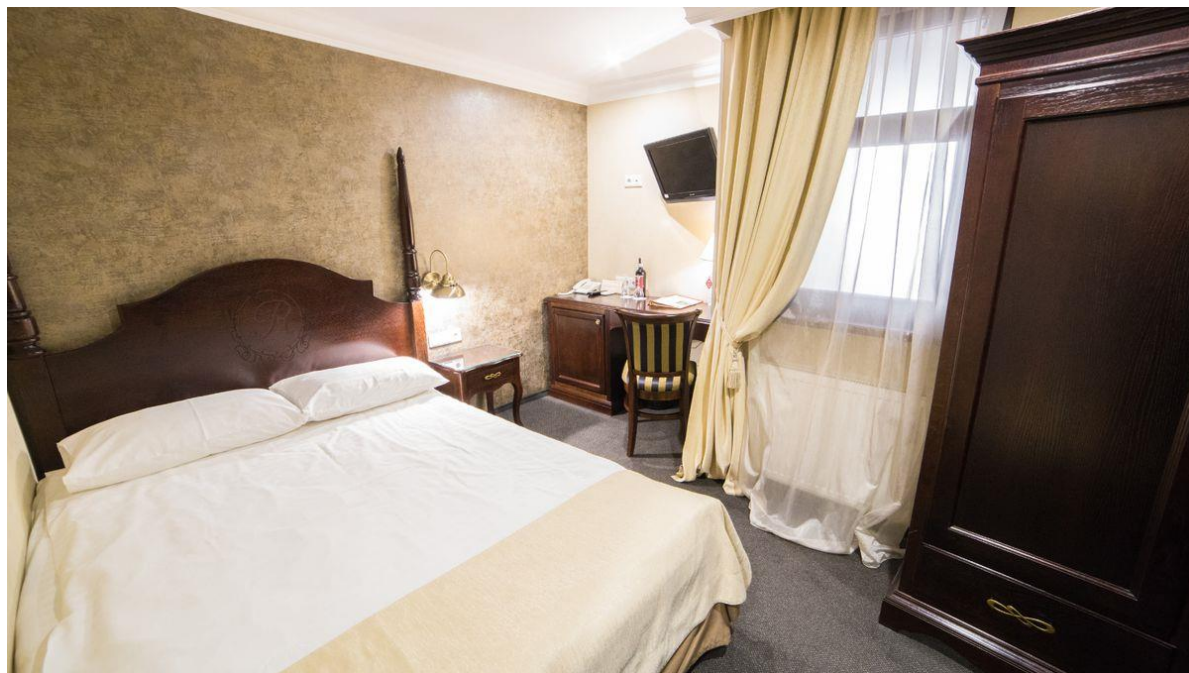

Фотоілюстрації номерів готелю «Reikartz Medievale Lviv»

Номер «Класик Single»

Продовження додатку В

Номер «Стандарт Double»

Продовження додатку В

Номер «Напівлюкс»

Продовження додатку В

Номер «Люкс»

Інтерфейс веб-сайту готелю «Reikartz Medievale Lviv»

Reikartz Hotel Group
UA ОСОБИСТИЙ КАБІНЕТ

Reikartz Медіваль Львів
 01.12.2021 – 02.12.2021
 Номерів: 2, Гостей: 2
ПРОМОКОД [ДІЗНАТИСЯ НАЯВНІСТЬ](#)

Reikartz Медіваль Львів ★★★★★

Готель

Номери

Конференції

Ресторани

Фото

Акції

Правила

Відгуки

Контакти

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

- Free Wi-Fi ✓
- Аеропорт, км 7
- Вокзал, км 3
- Камера зберігання ✓
- Номери 67
- Обслуговування номерів ✓
- Паркування ✓
- Трансфер ✓

ДЛЯ ДОЗВІЛЛЯ

- Бар ✓

ДЛЯ БІЗНЕСУ

- Конференц-сервіс 2

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ГОТЕЛЮ REIKARTZ МЕДІВАЛЬ ЛЬВІВ

Готель «Reikartz Медіваль Львів» працює з посиленими заходами безпеки!

Головна сторінка

Кількість зареєстрованих електрокарів в Україні

